

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Əliyev

23 aprele gedən yol

16 gün qalırdı...

Bax səh. 2

YENİ AZƏRBAYCAN

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərəfəsidir.
Qazet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

07 aprel
2024-cü il,
bazar
№ 061 (6647)
Qiyməti
60 qəpik

Bütün dünya bilsin: Türkiyə daim Azərbaycanın yanındadır!

İlham Əliyev:
Türk dünyası
bizim ailəmizdir

Bax səh. 2

Brüssel görüşünün sərhəddəki "əks-sədəsi"

Bax səh. 3

**5 aprel: seçilən yol,
məqsəd və illüziya...**

Bax səh. 4

**YAP nümayəndələri
"Yedinaya Rossiya"
partiyasının
təşkil etdiyi
beynəlxalq tədbirdə
iştirak ediblər**

Bax səh. 3

"Pakt" aktuallığını itirdi

Bax səh. 5

Təşviqedicisi siyasət...

"Fitch Group"un bu günlərdə açıqladığı təhlil sənədinə əsasən, Azərbaycanda adambaşına düşən ÜDM məzənnə sabitliyi nəzərə alınmaqla 2023-cü ildəki 8 min dollardan 2033-cü ildə 16,7 min dollara kimi yüksələcək. Nominal artan gəlirlərdə neft-qaz sektorundan kənarında formalaşan iqtisadiyyat və hökumətin yitirdiyi diversifikasiya (şaxələndirmə) siyasəti öz töhfəsini verəcək. Bu amillər iqtisadiyyatın uzunmüddətli perspektivdə davamlılığı üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb edəcək və enerji amilindən asılılığı aradan qaldıracaq.

"Fitch" hesab edir ki, Azərbaycan hökuməti iqtisadiyyatın şaxələndirilməsinə böyük önəm verir və bu strateji tətbiqin ən mühüm istiqamətlərindən biri kimi qeyri-neft vergi siyasəti hərtərəfli nəzərdən keçirir. Bu iqtisadi sənətlərlə əsasən, sabit vergi sisteminin tətbiqi və orta ölçülü şirkətlərin inkişafına dəstək üçün aşağı ƏDV-nin tətbiqi daxildir.

Qeyd edək ki, bir müddət əvvəl "Fitch Ratings" Azərbaycanın xarici valyutada uzunmüddətli reytingini "BB+" səviyyəsində, müsbət...

Bax səh. 3

ABŞ-ın çirkin Ukrayna "planı"...

SSRİ-nin dağılması ilə başa çatan "Soyuq müharibə" yeni siyasi münasibətlər sistemi formalaşdırmaqla yanaşı, böyük güclər üçün yeni strategiya imkanı qazandı. Xüsusilə ABŞ Şərqi yönəlik yeni və "operativ" planlar quraraq "hücum keçdi". Ən böyük rəqibinin süqutundan, varislərin isə onunla baş edəcək gücdə olmamasından maksimum yararlanmağa çalışan ABŞ üçün qarşıda iki yol vardı - ya Avropanı da yanına alaraq "kollektiv Qərb" formatında "yeni dünya düzünü" formalaşdırmaq, ya da təkbaşına vahid qütbə çevrilərək global sistemin söz sahibi olmalı. Bunun üçün isə bir sıra məsələlər daha tez şəkildə öz həllini tapmalı idi:

- SSRİ-dən miras qalmış ölkələri nəzarətdə saxlamaq üçün çoxşaxəli planlar qurmaq;
- Xüsusilə Avropa kontingentinə yaxın post-sovet ölkələrinin köhnə qitənin ambisioz dövlətlərdən uzaq qalmasını şərtləndirmək;
- SSRİ-dən miras qalmış hərbi potensialın paritet şəkildə bölünməsinin qarşısını almaq.

Son iki tezis xüsusilə böyük...

Bax səh. 5

Efemera... Xatirələrə sayğıyla...

Xatirələri ilə var insan, yaşadığı, yaddaşının ən gözəl yerinə həkk olunmuş ömür fraqmentləri ilə bağlanan həyata. O xatirələrdir onu hər keçən günə həvəsləndirən, arxada qoyduğu həyata gülümşədən. Gözəl günləri unutmaq istəməz insan. Hər zaman qəlbindəki xoş duyğular kimi, gözünün önündə, ovcunun içində, gündəlik yaşantısının bir yerində həmin xoşbəxt gündən, bəxtovər andan bir nişanə daşımaq istər. Bir gün sevdiyi ilə izlədiyi gözəl bir filmin bileti, iki cümləsi ilə ona dünyaları bəxş edən bir açıqca, sevincə yemək yediyi restorandan götürdüyü bəzəkli kağız dəsmal... O günün, o anın ən unudulmaz duyğularını daşıyır özündə, baxdıqca təkrar-təkrar yaşadar bizə o hissləri. Bax, atmağa qıymadığımız, qəlbimiz kimi ömrümüzün də ən gözəl yerində qoruyub saxladığımız o saxlanclar efemera kolleksiyası adlanır. Sizin də gözəl keçən bir gündən xatirə saxlamaq kimi bir hobbiniz varmı? Əgər varsa, deməli, siz də efemeraçısınız.

Nədir efemera?

Efemera (ingiliscə: Ephemera)...

Bax səh. 7

Mənzil tikintisi böyüür

Pandemiyadan sonra Azərbaycanda yenidən canlanmağa başlayan tikinti bumu özünü yerli kapital qoyuluşlarında da göstərməkdədir. Son 2 ildə həm dövlətin icra etdiyi investisiya proqramı çərçivəsində tikinti-quraşdırma işlərinin həcmi böyüyüb, həm də özəl sektorun yerli resursları hesabına yaşayış tikintisinə yönələn investisiyaların həcmi artıb. 2024-cü ilin yanvar-fevral aylarında əsas kapitala 2,7 milyard manata yaxın sərmayə qoyulub ki, (ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 15,5 faiz çox) əsas kapitala yönəldilmiş investisiyaların 1,9 milyard manatı və ya 72,8 faizi bilavasitə tikinti-quraşdırma işlərinin yerinə yetirilməsinə sərf olunub. Onların strukturunda azad edilmiş əraziyə aparılan tikinti-bərpa işlərinə yönəlməmiş kapitalın həcmi xüsusi üstünlük təşkil edir. Ancaq bununla bərabər, ölkənin digər bölgələrində tikinti sahəsində sərmayə qoyuluşlarının həcmi son bir ildə xeyli artıb. İlin ilk 2 ayında investisiyaların 133,7 milyon manatı təkcə yaşayış evlərinin tikintisinə sərf olunub. Bu, yaşayış binalarının tikintisinə illik 800 milyon manat sərmayə qoyuluşu deməkdir.

Mənzil tikintisinin geniş vüsət...

Bax səh. 7

**Buric
İrəvana
niyə
gəlir?**

Tbilisi yenidən Qərbin hədəfində

Bax səh. 6

Bax səh. 6

Bütün dünya bilsin: Türkiyə daim Azərbaycanın yanındadır!

İlham Əliyev: Türk dünyası bizim ailəmizdir

Son vaxtlarda dünyanın ayrı-ayrı regionlarında arzuolunmaz proseslər izlənilir. İki ildən çoxdur ki, davam edən Rusiya-Ukrayna müharibəsinin sonu görünür. Ötən ilin oktyabr ayında Yaxın Şərqdə yeni dəhşətli müharibə alovlandı. Cəmi bir neçə ay ərzində Qəzzada və yaxın ərazilərdə həyatlarını itirənlərin sayı 30 mini ötüb, yaralı sayı 70 mindən çoxdur. Yüz minlərlə insan dünyanın gözü qarşısında humanitar fəlakət yaşayır - onlara ən zəruri ərzaq məhsullarının, ilkin tibbi xidmətlərin göstərilməsinə belə imkan verilmir.

Təəssüf doğuran haldır ki, bütün dünyada hegemonluq iddialarında olan böyük güclər artıq Azərbaycanın və qardaş Türkiyənin yerləşdiyi Xəzər - Qara dəniz coğrafiyasını da siyasi və hərbi qarşıdurmalar poliçonuna çevirməyə çalışırlar. O cümlədən həmin güclər Cənubi Qafqazla bağlı məkrli ssenarilərini həyata keçirməkdən ötrü müxtəlif çirkin fəaliyyətlər sərgiləyirlər. Bu barədə Prezident İlham Əliyev aprelin 5-də Türkiyənin sabiq xarici işlər naziri, Türkiyə Böyük Millət Məclisinin millət vəkili və NATO Parlament Assambleyasındakı nümayəndə heyətinin rəhbəri Mövlud Çavuşoğlunu qəbul edərkən geniş fikir mübadiləsi aparılıb.

Cənubi Qafqazı regionla əlaqəsi olmayan ayrı-ayrı ölkələrin və bəzi beynəlxalq təşkilatların diqqət mərkəzinə gətirən bir sıra məqamları xüsusilə vurğulaya bilərik. Burada heç şübhəsiz ki, regionun əlaqələr və kommunikasiyalar baxımından strateji bir nöqtədə yerləşməsi mühüm rol oynayır. Qlobal kateklizmlər fonunda təhlükəsiz və iqtisadi baxımdan səmərəli marşrutlara ehtiyac heç vaxt olmadığı qədar artıb. Xəzər-Qara Dəniz coğrafiyası tarixən Avropa ilə Asiyayı birləşdirən yolların keçdiyi bir məkan olub. Hazırda buradan Şərqdən Qərbə, Şimaldan Cənuba müasir infrastrukturuna malik dəhlizlər keçir. Son dövümlərdə Mərkəzi Asiyayı, Çini Avropa ilə birləşdirən Orta Dəhliz inkişaf etdirilir. Azərbaycan Liderinin ideyası olan Zəngəzur Dəhlizinin reallaşması ilə kommunikasiyalar daha asan, daha qısa və rentabelli olacaq.

Bəs bu marşrutlara, xüsusilə də 44 günlük müharibədən sonra gündəmə gələn Zəngəzur Dəhlizinə kim nəzarət etsin? Bax elə region uğrunda mübarizəni şərtləndirən əsas suallardan biri məhz budur. Rusiya region dövləti olaraq buradakı önəvi güclü mövqeyindən istifadə etməklə Ermənistan ərazisində blokadadan çıxarılacaq kommunikasiya xəttinə - Azərbaycanın əsas hissəsi ilə Naxçıvanı birləşdirəcək və eyni zamanda, Orta Dəhlizin önəmli seqmentini qismində çıxış edəcək Zəngəzur dəhlizinə nəzarəti özündə saxlamağı hədəfləyib. Bununla bağlı üçtərəfli Bəyannamədə ayrıca müddəə da təsbit olunub. Sənədin 9-cu bəndində belə qeyd olunub: "Bölgədəki bütün iqtisadi və nəqliyyat əlaqələri bərpa edilir. Ermənistan Respublikası vətəndaşların, nəqliyyat vasitələrinin və yüklərin hər iki istiqamətdə maneəsiz hərəkətinin təşkili məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının qərb rayonları və Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında nəqliyyat əlaqəsinin təhlükəsizliyinə zəmanət verir. Nəqliyyat əlaqəsi üzrə nəzarəti Rusiyanın Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin Sərhəd Xidmətinin orqanları həyata keçirir".

Xatırladaq ki, üçtərəfli Bəyannamə Azərbaycan, Rusiya, və Ermənistan rəhbərləri imzalayıblar. Kapitulyasiyaya uğrayan Ermənistan öhdəliyini mütləq yerinə yetirməli və Zəngəzur Dəhlizinin açılmasını təmin etməlidir. Lakin Nikol Paşinyan önəvi erməni riyakarlığı nümayiş etdirərək imzasına hörmət bəsləmir və müxtəlif manipulyasiyalara əl atmaqla yeni şərtlər irəli sürür, o cümlədən də nəzərdə tutulan dəhlizin üzərində nəzarət hüququnu ölkəsində saxlamağa, həmçinin Azərbaycanın əsas hissəsi ilə Naxçıvan arasında gediş-gəlişə də beynəlxalq keçid prinsiplərinin tətbiqinə nail olmağa çalışır. Bu, absurd və məntiqi olmayan qəbul ediləməz yanaşmadır. Naxçıvan Azərbaycanın ayrılmaz tərkib hissəsidir. Söhbət Azərbaycanın bir hissəsindən digər hissəsinə hərəkətin təmin olunmasından gedir. Bunu Ermənistan necə məhdudlaşdırma bilər? Ermənistanın manipulyasiyalara əl atmasının direktivləri Avropadan gəlir. Kollektiv Qərb Rusiyayı marşruta nəzarət hüququndan məhrum etmək və bu funksiyayı Ermənistan vasitəsilə öz nəzarətinə keçirməyə çalışır.

Kommunikasiyalara nəzarəti Ermənistan vasitəsilə öz təsir dairəsində saxlamaq istəyi kollektiv

Qərbdə cızılan məkrli planlar

Artıq məkrli planın reallaşdırılması istiqamətində ilk addımların atılmasına başlanıb. Ermənistan "ləvbər" salmış Avropa İttifaqının "mülki" adlandırılan missiyası əsasında, yarımhərbi heyət formasında fəaliyyət göstərir. Bu yaxınlarda missiyanın region dövlətləri barədə kəşfiyyət məlumatları topladığı və Qərb dairələrinə ötürüldüyü üzə

İndiki mərhələdə Ermənistanın oriyentasiyasını Rusiyadan Qərbə doğru radikal şəkildə dəyişməsi heç də bütün erməni cəmiyyətinin mövqeyi kimi qəbul oluna bilməz. Bu, daha çox N. Paşinyanın öz hakimiyyətini qorumaq instinktindən yaranan bir qorxunun təzahürüdür və bundan ən çox ziyan çəkəcək ölkə elə Ermənistanın özü olacaq. Belə çıxır ki, baş nazir kreslosunu qorumaq namio Ermənistanın Rusiya ilə tarixən formalaşmış əlaqələrini kəsməklə ölkəsinin milli maraqlarına xəyanət etməyə belə hazırdır.

Azərbaycanın 44 günlük müharibənin və 23 saatlıq lokal xarakterli antiterror tədbirlərinin nəticələrinə uyğun olaraq yaratdığı reallıqlar Cənubi Qafqazda əməkdaşlıq, təhlükəsizlik və uzunmüddətli sabitlik üçün münbit zəmin formalaşdırıb. Fürsətli Ermənistanın məmnuniyyətlə yer aldığı məkrli Qərb planı isə regionda yeni təhdidlərə və qarşıdurmalara yol açmağa bilər. Regionun məsələləri ilk növbədə region dövlətlərinin iştirakı ilə həllini tapmalıdır. Postmüharibə mərhələsində Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın və Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsləri əsasında formalaşan regional platformada Azərbaycan və Türkiyə aparıcı qüvvələr kimi çıxış edirlər. Bəhs olunan qəbulda dövlətimizin başçısı bu gün Azərbaycan-Türkiyə birliyinin daha da güclənməsinin önəmini qeyd edərək bildirdi ki, hazırda dünyada, o cümlədən Cənubi Qafqazda proseslər çox təhlükəli istiqamətdə gedir və bununla bağlı Azərbaycan haqlı olaraq öz narahatlığını ifadə edir. Belə ki, Cənubi Qafqaz üçün cızılan plan gələcəkdə böyük fəlakətə gətirə bilər.

Artıq məkrli planın reallaşdırılması istiqamətində ilk ad-

çıxdı. İndiyədək bu xüsusda xəbərlər təkzib olunmayıb. Eyni za-

Cənubi Qafqaz üçün yeni təhlükə mənbəyi

mandı, Fransa kimi ölkələr çox fəal şəkildə Ermənistanı revansizmə həvəsləndirirlər. Bu məqsədlə Paris İrəvana silahlar göndərir və hərbi müttəfiqlik sənədləri imzalayır. Prezident E. Makronun Cənubi Qafqazla bağlı siyasi fəallığı da artıb. Onun cənubun Cənubi Qafqazla bağlı siyasi fəallığı da artıb. Onun cənubun Cənubi Qafqazla bağlı siyasi fəallığı da artıb. Onun cənubun Cənubi Qafqazla bağlı siyasi fəallığı da artıb.

tutan telefon danışıqları əsasında bizi inandırmağa çalışmışlar ki, bu görüş Azərbaycanın əleyhinə deyil. Prezident İlham Əliyev qeyd edib ki, lakin biz bunun Azərbaycanın və Cənubi Qafqazda iş birliyinin əleyhinə olduğunu bilir. Bu, ayrı-ayrı xətlərin yaranılması və ölkəmizi təəcrid etmə məqsədi güdür.

Ölkəmizin sadıq dostları

Ayrı-ayrı Avropa dövlətlərinin və bəzi beynəlxalq təşkilatların Azərbaycanı qarşı xain, xoflu siyasət aparmalarına rəğmənlər, bizim sadıq dostlarımız çoxdur. Bu sırada Mövlud Çavuşoğlu və qardaş Türkiyə xüsusi yer tuturlar. Mövlud Çavuşoğlunu Azərbaycan cəmiyyətinə xüsusi təqdim etməyə ehtiyac yoxdur. O, ölkəmizin dostları sırasında yer alan və böyük hörmət bəslənilən siyasətçidir. Söhbət zamanı Prezident İlham Əliyev onun bütün dövrlərdə Azərbaycanın yanında olmasını yüksək qiymətləndirdiyini bildirdi və xalqımızın bunu çox dəyərləndirdiyini qeyd edib. Prezident İlham Əliyev vurğulayıb ki, xüsusilə İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı Mövlud Çavuşoğlu müntəzəm surətdə çox önəmli açıqlamalar verib. O, bütün dünyaya Türkiyənin səsinə çatdırıb ki, Azərbaycan tək deyil, Türkiyə onun yanındadır. Bu açıqlamalar öz növbəsində Azərbaycanın işinə qa-

rışmaq istəyən qüvvələrin qarşısını alınmasında önəmli rol oynayır.

Dövlətlərarası münasibətlərdən bəhs edərkən, zirvələrə yüksələn Azərbaycan-Türkiyə dostluğunun bütün dünya üçün nümunə olduğunu qeyd edə bilərik. Bu gün dünyada bu dostluğa və qardaşlığa zərər gətirə biləcək hər hansı bir qüvvə yoxdur. Siyasi, iqtisadi sahələrdə yüksək səviyyəli əlaqələr quran Azərbaycan və Türkiyə son vaxtlarda hərbi sahədə də sıx əməkdaşlıq edirlər. Azərbaycan Ordusunun Türkiyə modelinə uyğunlaşdırılması son nəticədə ölkəmizin müdafiə imkanlarını daha da artırır. Şuşa Bəyannaməsi ilə müttəfiqlik münasibətlərimiz rəsmən təsdiqlənib. İki qardaş ölkə həmişə kədərlərini də, sevinclərini də birlikdə bölüşürlər. Azərbaycan və Türkiyə Türk birliyinin formalaşmasında, Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) funksionallığının artmasında aparıcı rol oynayırlar. Prezident İlham Əliyev Türk dünyasını bir ailə kimi

sociyalləndirib. Qəbulda Mövlud Çavuşoğlu hər zaman olduğu kimi, bu dəfə də doğma Azərbaycanda olmalarından böyük sevinc hissi keçirdiklərini deyib. O, İlham Əliyevi prezident seçkilərində inamlı qələbə münasibətilə təbrik edərək, bunu Azərbaycan xalqının dövlətimizin başçısına Qarabağda Zəfər qazanan Ali Baş Komandan kimi yüksək etimadının təzahürü olduğunu bildirdi. Azərbaycan Prezidentinin andiçmə mərasimindəki çıxışında Türk dünyasını bizim bir ailəmə atdığımız addımlar bütün Türk dünyasına bəllidir".

Mübariz ABDULLAYEV

Şimali Kiprdən zəng

Aprelin 6-da Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin Prezidenti Ersin Tatar Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə zəng edib.

Prezidentin Mətbuat Xidmətinin məlumatına görə, Ersin Tatar Azərbaycan Milli Məclisində Şimali Kipr Türk Cümhuriyyəti ilə parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun yaradılmasına görə Prezident İlham Əliyevə təşəkkürünü çatdırıb.

Dövlətimizin başçısı parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun yaradılmasının xalqlarımız arasında əlaqələrin daha da güclənməsinə töhfə verəcəyini qeyd edib.

23 aprele gedən yol

16 gün qalırdı...

Aksiyanın 117-ci günü...

-Ötən il aprelin 7-də Azərbaycanlı ekofəalları və könüllü gənclərin Şuşa ərazisindən keçən Laçın-Xankəndi yolunda təşkil etdikləri etiraz aksiyası 117 gün idi ki, davam edirdi. Dinc aksiyanın iştirakçıları ərazidən humanitar məqsədlər üçün istifadəyə növbəti dəfə şərait yaradıblar.

-Xankəndidən Laçın istiqamətinə hərəkət edən Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinə (BQXK) məxsus 1 yük, 7 minik avtomobili ərazidən maneəsiz keçib. Sonra isə BQXK-yə məxsus həmin yük maşını və minik avtomobilləri əks tərəfə geri qayıdıb.

-Rusiya sülhməramlılarına məxsus avtomobillər də aksiya ərazisindən maneəsiz keçiblər. Belə ki, əvvəlcə sülhməramlılara məxsus 6 yük avtomobilinin Laçından Xankəndi istiqamətinə sərbəst hərəkəti təmin

edilib. Həmin avtomobillərin içərisində Qarabağda yaşayan mülki şəxslər də olub.

-Bundan başqa, sülhməramlılara məxsus 18 avtomobilin Laçından Xankəndi istiqamətinə sərbəst hərəkəti təmin edilib. Ümumilikdə isə aksiya ərazisindən Rusiya sülhməramlılarının 66, Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin isə 8 avtomobili keçib.

Brüssel görüşünün sərhəddəki "əks-sədasi"

Ermənistanın sutka ərzində ordumuzun mövqelərini 30 dəfə atəşə tutması bu görüşün "nəticəsi"dir

Son günlər Ermənistan Azərbaycanla şərti dövlət sərhədində hərbi təxribatlarını artırır. Aprelin 5-də isə Azərbaycan Ordusunun müxtəlif istiqamətlərdə yerləşən bölmələri, ümumilikdə, 30 dəfə atəşə tutulub. Müdafiə Nazirliyinin məlumatına görə, aprelin 5-i saat 21:55-dən 23:20-dək Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri Tovuzqala rayonunun Müstürskənd, Basarçeqor rayonunun Aşağı Şorca, Yuxarı Şorca, Günəşli və Gorus rayonunun Ərovuş yaşayış məntəqələri istiqamətlərində yerləşən mövqelərindən Ordumuzun Tovuz rayonunun Əlibeyli, Daşkəsən rayonunun Xoşbulaq, Kəlbəcər rayonunun Yellicə, Zəylik və Laçın rayonunun Çağazor yaşayış məntəqələri istiqamətlərində yerləşən mövqelərini müxtəlif çaplı atıcı silahlardan fasilə-

lərbə atəşə tutub. "Ötən sutka ərzində Azərbaycan Ordusunun müxtəlif istiqamətlərdə yerləşən bölmələri, ümumilikdə, 30 dəfə atəşə tutulub", -deyər məlumatda bildirilib.

Bundan əlavə, həmin gün saat 15:10-dan 17:35-dək Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri növbəti təxribatlarına zəmin yaratmaq məqsədilə Azərbaycan Ordusunun Tovuz rayonunun Hacı, Ağbulaq, Ağdam, Qaralar, Köhnə Qışlaq və Gədəbəy rayonunun Qaləkənd yaşayış məntəqələri istiqamətlərindəki mövqelərini qarşısında sənqorin mühəndis cəhətdən təkmilləşdirilməsi işlərini görməyə cəhd göstəriblər. Azərbaycan Ordusunun bölmələri tərəfindən görülən təxribəslənməz təxribələri nəticəsində aparılan işlər dərhal dayandırılıb.

Nəzərə alaraq ki, erməni tərəfinin bu hərbi təxribatı aprelin 5-də Brüsseldə ABŞ-Ermənistan-Avropa İttifaqının üçtərəfli görüşünün keçirildiyi gündə baş verib. Əlbəttə ki, bu, təsadüfi deyil, Brüssel görüşünün şərti sərhəddə "əks-sədasi"dir. Beləliklə, sözügedən üçlü görüşün Cənubi Qafqazda gerginliyin yaradılmasına səbəb olması ilə bağlı Azərbaycanın narahatlığı öz təsdiqini tapır. Aprelin 5-də sutka ərzində erməni tərəfinin şərti sərhəddə ordumuzun mövqelərini 30 dəfə atəşə tutması bu baxımdan, əlavə şərhlərə ehtiyac yaratmır. Yəni fakt göz qabağındadır.

Azərbaycan regionda sülhün təmin olunması istiqamətində təşəbbüslər göstərsə də, erməni tərəfi bu davranışları ilə sülhə maraqlı olmadığını nümayiş etdirir. Əslində, Brüssel görüşünün fonunda bu təxribatların törədilməsi gözlənilən idi. Deyəsən, ABŞ və Avropa İttifaqının Ermənistanı dəstək bəyanatları Paşinyan hakimiyyətini bir qədər "cəsarətləndirib". Bu səbəbdən hələ sözügedən görüşdən bir neçə gün öncədən Ermənistan şərti sərhəddə ağır texnika və canlı qüvvə toplağağa başlamışdı. Lakin onlar heç kimə güvənməməlidir. Azərbaycan Müdafiə Nazirliyi qarşı tərəfə belə bir xəbərdarlıq etmişdi: "Son vaxtlar Ermənistan Azərbaycanı mü-

haribə ilə hədələyən revanşist qüvvələrin daha da fəallaşması, ölkəmizə qarşı aqressiv ri-

torikamın yüksək həddə çatması və təxribat cəhdlərinə hazırlıq məqsədilə informasiya məkanında vəziyyətin gərginləşməsinə xidmət edən təhriki məlumatların sayının artması özünü büruzə verir. Xəbərdarlıq edirik ki, Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən Azərbaycana qarşı hər hansı hərbi təxribat cəhdi olarsa, onun qarşısı Azərbaycan Ordusu tərəfindən qətiyyətlə alınacaq. Bir daha bəyan edirik ki, vəziyyətin gərginləşməsinə və baş verə biləcək hər hansı təxribata görə bütün məsuliyyət tamamilə Ermənistan və onun havadarlarının üzünə düşəcək".

Ermənistan 2020-ci ildən etibarən baş verən hadisələri, təxribatlar törətdikdən sonra başına gələnləri unutmamalıdır. Yəni, həmin təcrübələr qarşı tərəf üçün dərs olmalıdır. Yeri gəlməşkən, Müdafiə Nazirliyi ordu birliklərinin təlimlərini davam etdirir. Nazirlik aprelin 6-da komandoların təliminə dair video-görüntü paylaşmış və bəyan etmişdi ki, bu hərbi birləşmənin döyüş qabiliyyəti yüksək səviyyədə saxlanılır.

Bundan əlavə, Əlahiddə Ümumqoşun Orduda (ƏÜO) növbəti komanda-qərargah təlimi keçirilib. Komanda-qərargah təliminin birinci mərhələsi bölmələrin müxtəlif döyüş hazırlıma dərəcələrinə gətirilərək "Həyəcan" signalı ilə təlim rayonlarına çıxarılması ilə başlayıb. Açıqlıq sahə və stasionar döyüş idarəetmə məntəqələrində üst komandanlıqdan alınmış tapşırıqlara əsasən əməliyyatların planlaşdırılmasına başlanaraq optimal qorunma qəbulu üçün hərbi qərar qəbulətmə prosesinə uyğun tapşırıqlar icra olunub.

Komanda-qərargah təliminə cəlb olunan tank, artilleriya, hava hücumundan müdafiə və xüsusi təyinatlı bölmələr verilmiş tapşırıqların öhdəsindən uğurla gələrək ümumqoşun

bölmələrinin qarşısında dayanan tapşırıqların icrasına əlverişli şərait yaradıblar. Təlimin gedişində xüsusi təyinatlılar tərəfindən şərti düşmənin dərindən, çətin keçidli dağ və qayalıq ərazilərdə müxtəlif keyfiyyət tapşırıqları, o cümlədən şərti düşmənin vacib obyektlərinə basqın tapşırıqları yerinə yetirilib.

Təlimin ikinci mərhələsi qərargahlar tərəfindən qəbul edilən qərarların real ərazidə icra olunma məmnunluğunu, komandirlərin döyüş meydanında tabelikdə olan bölmələrin idarəetmə bacarıqlarını, atəş-dəstək vasitələrinin səmərəli istifadəsini və hərətləli təminatın döyüşün bütün mərhələlərində təşkilini praktiki görmək məqsədilə Simulyasiya Mərkəzində kompüterlər üzərində oynanılması ilə keçirilib.

Yekunda əməliyyatların planlaşdırılmasında qərargahların hazırlıq səviyyəsi yüksək qiymətləndirilib və müxtəlif qoşun növü birləşmələrinin birgə fəaliyyəti nəticəsində qarşıya qoyulmuş məqsədlərə nail olunduğu vurğulanıb.

Bütün bunlar bir daha təsdiqləyir ki, Azərbaycan Ordusunun döyüş hazırlığı ən yüksək səviyyədədir. Bununla belə, dövlətimiz tezliklə sülh sazişinin imzalanmasını tərəfdardır. Lakin Ermənistan regionda vəziyyəti gərginləşdirməyə çalışmaq münasibətlərin normalaşdırılması təşəbbüslərinə qarşı çıxır. Amma belə təxribatlar rəsmi İrəvanın özü üçün problemlər yaradacaq. Ermənistan müharibədə məğlub olub, ona görə də mövcud reallıqlarla barışmalı, razılaşmalara, o cümlədən beynəlxalq hüquq normalarına və güdürüydü öhdəliklərə əməl etməlidir. Ona görə də, rəsmi İrəvan Qərbdəki havadarlarına güvənməməlidir.

Nardar BAYRAMLI

YAP nümayəndələri "Yedinaya Rossiya" partiyasının təşkil etdiyi beynəlxalq tədbirdə iştirak ediblər

Aprelin 5-də Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) İdarə Heyətinin və Milli Məclisin Azərbaycan-Rusiya parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun üzvləri Mixail Zabelin və Azər Badamov "Yedinaya Rossiya" partiyasının təşkilatçılığı ilə ölkəmiz Kalininqrad şəhərində "XXI əsrdə həqiqi sülhün və etibarlı təhlükəsizliyin təmin edilməsi üçün müxtəlif siyasi sistemlərə malik dövlətlərin dinc yanaşı yaşaması prinsiplərini önəmliyyəti haqqında" mövzusunda keçirilən iclasda iştirak ediblər.

Görkəmli mütəfəkkir İmmanuel Kantın anadan olmasının 300 illik yubileyinə həsr olunan və 12 ölkədən ictimai-siyasi xadimlərin qatıldığı tədbiri giriş sözü ilə açan "Yedinaya Rossiya" partiyası Ali Şurası Bürosunun üzvü, Rusiya Federal Məclisinin Federasiya Şurasının üzvü Andrey Klimov İ.Kantın siyasi fəlsəfəsinin günümüz üçün əhəmiyyətindən bəhs etmişdi. O, mütəfəkkirin öz əsərlərində irəli sürdüyü müxtəlif siyasi sistemlərə malik dövlətlərin dinc yanaşı yaşaması ideyasının dövlətlərin suverenliyi və bir-birinin daxili işlərinə qə-

rışmamaq prinsiplərinə əsaslanaraq XXI əsrdə də aktualıq kəsb etdiyini bildirdi.

Tədbirdə çıxış edən YAP İdarə Heyətinin üzvü Mixail Zabelin bildirdi ki, yeni dünya nizamı müxtəlif siyasi, sosial quruluşlara malik olan dövlətlərin suveren bərabərliyi və dinc yanaşı mövcudluğu prinsiplərinə əsaslanmalıdır. Onun sözlərinə görə, xalqların əsrlərdən bəri formalaşmış ənənələrinin, milli dəyərlərinin və sosial strukturu-

riklərində "Müxtəlifliyin qorunması: 2024-cü ildə islamofobiya ilə mübarizə" mövzusunda beynəlxalq konfransın və 14-16 mart tarixində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin himayəsi altında "Parçalanmış dünyamız bərpası" mövzusunda XI Qlobal Bakı Forumunun keçirilməsinin əhəmiyyətini vurğulayıb. O, dünya miqyasında nüfuzlu ictimai-siyasi xadimlərin, ekspertlərin iştirakı ilə global xarakterli məsələlərin müzakirə edildiyi belə tədbirlərin Azərbaycanı olan etimaddən xəbərdarlığını söyləyib.

M.Zabelinin sözlərinə görə, öz ərazi bütövlüyünü təmin edən Azərbaycan yeni reallıqlar yaradıb və hazırda regionumuzda sülhün təmin olunmasına çox yaxındır. Lakin bu vəziyyət Fransa da daxil olmaqla Qərbdə bəzi dairələrə narahat edir və onlar Ermənistanı təsir göstərərək sülhün bərqərar olmasına mane olmağa çalışır. Buna baxmayaraq, Azərbaycan regional təhlükəsizlik kontekstində mühüm təşəbbüslər çıxış edir, eyni zamanda, işğaldan azad etdiyi ərazilərdə

genişmiqyaslı bərpə və yenidənqurma işləri aparır, "Böyük Qayıdış" prosesi uğurla davam edir.

M.Zabelin qeyd etmişdi ki, multikulturalizm və tolerantlıq ənənələrinin dərin kök saldığı Azərbaycanda müxtəlif dini, etnik mənsubiyyətlərə malik insanların dinc birgə yaşayışı dövlət siyasətinin prioritetlərindəndir. Onun sözlərinə görə, 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycan Ordusunun tərkibində digər vətəndaşlar kimi rusların da şücaət göstərməsi

Azərbaycan xalqının birliyinin bariz sübutudur.

YAP İdarə Heyətinin üzvü Azər Badamov isə çıxışında qeyd etmişdi ki, bu gün beynəlxalq hüquqa hörmət edilmir, qlobal qütb-

ləşmə prosesi sürətlənir, suveren dövlətlərin daxili işlərinə müdaxilə adı hala çevrilir. Onun sözlərinə görə, Azərbaycan da belə ikili standartlarla üzvləşib, torpaqlarımız 30 ilə yaxın müddətdə işğal altında olarkən beynəlxalq hüquqa məhəl qoyulmayıb, BMT Təhlükəsizlik Şurasının 4 qətnaməsi kağız üzərində qalıb. Lakin ölkəmiz öz gücü ilə tarixi adalətin bərpasına nail olub və məlum qətnamələrin icrasını təmin edib.

A.Badamov bildirdi ki, Azərbaycanın öz torpaqlarını işğaldan azad edərək bütün ərazilərində suverenliyi tam bərpə etməsi ilə barışmaq istəməyən bəzi Qərb dövlətləri, o cümlədən Fransa ölkəmizə təzyiqlər göstərməyə çalışır. "Fransa və bəzi digər Qərb ölkələri insan haqları, demokratiya və söz azadlığından suveren dövlətlərin daxili işlərinə qarşıya üçün alət kimi istifadə etməyə əvvəlcə, qlobal problemlərin həllində həmrəylik nümayiş etdirmədilər. Məsələn, Azərbaycan COP29 konfransına ev sahibliyi edəcək ölkə olaraq seçilib. Bu, "yaşıl keçid" sahəsində təşəbbüslərimizin dəstəklənməsinin göstəricisidir və Azərbaycanın global problemlərin həllinə verdiyi töhfənin daha bir sübutudur. Biz söz azadlığımızı, insan haqlarımızı yüksək səviyyədə təmin etmişik. Bütövlükdə hesab edirik ki, xalqlarımızın və dövlətlərimizin milli maraqlarına zidd fəaliyyət göstərən dairələrin cəhdlərinin qarşısının alınmasında bir-birimizə dəstək olmalıyıq", - deyər A.Badamov qeyd

etdi. Həmin gün tədbir iştirakçıları İ.Kantın məzarını ziyarət edərək, Kalininqrad şəhərinin müxtəlif tarixi abidələri və mədəni obyektləri ilə tanış olublar.

Təşviqedicə siyasət... Qeyri-neft vergi yığımlarını stimullaşdırır

"Fitch Group"un bu günlərdə açıqladığı təhlil sənədinə əsasən, Azərbaycanda adambaşına düşən ÜDM məzənnə sabitliyi nəzərə alınmaqla 2023-cü ildəki 8 min dollardan 2033-cü ildə 16,7 min dollara kimi yüksələcək. Nominal artan gəlirlərdə neft-qaz sektorundan kənar formalaşan iqtisadiyyat və hökumətin yitirdiyi diversifikasiya (şaxələndirmə) siyasəti öz töhfəsini verəcək. Bu amillər iqtisadiyyatın uzunmüddətli perspektivdə davamlılığını təmin edəcək və enerji amilindən asılılığı aradan qaldıracaq.

"Fitch" hesab edir ki, Azərbaycan hökuməti iqtisadiyyatın şaxələndirilməsinə böyük önəm verir və bu strateji xəttin ən mühüm istiqamətlərindən biri kimi qeyri-neft vergi siyasətini hərətləli nəzərdən keçirir. Bu iqtisadi sənərlərə əsasən, sabit vergi sisteminin təbii və orta ölçülü şirkətlərin inkişafına dəstək üçün aşağı ÖDV-nin təbii daxilidir.

Qeyd edək ki, bir müddət əvvəl "Fitch Ratings" Azərbaycan xarici valyutada uzunmüddətli reytingini "BB+" səviyyəsində, müsbət proqnozla təsdiqləyib. Azərbaycanın tədriyi balansının cari balans, iqtisadi artımın əldə olunması, xarici maliyyə öhdəliklərinin çəvik idarə olunması və digər amillər də ölkəmizin reyting üzrə proqnozunu sabitliyini şərtləndirib. Reyting qiymətləndirməsində diqqət cəlb edən əsas indikatorlardan biri olan aşağı neft qiymətləri fonunda belə Azərbaycanın cari balansının qənaətbəxş səviyyədə saxlanılmasıdır. Bu o deməkdir ki, "Fitch" Azərbaycanın maliyyə vəziyyətinin təmin olunmasında qeyri-enerji amillərinin təsiredici rolunu mühüm amil hesab edir və iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi və qeyri-neft sektorunun yeni artım mənbələrinin səfərbər olunması istiqamətində yürüdülmüş siyasəti təqdir edir.

Azərbaycanda yürüdülmüş iqtisadi strategiyanın əsas hədəflərindən biri olan təşviqedicə vergi siyasəti son illərdə qeyri-neft vergi yığımlarını stimullaşdırıb. Vergi sisteminə həyata keçirilən islahatların əsas hədəflərindən biri iqtisadi artımı sürətləndirmək üçün orta və uzunmüddətli dövrdə vergi sahəsində səmərəliliyin artırılması, bütövləndirilməsinin təmin edilməsi məqsədilə bütövləndirilməsinin təmin edilməsi, sahibkarlığın stimullaşdırılması və investisiyaların aşıdırılmasıdır. Çünki vergilər sadəcə, bir fiskal siyasət əvəzi deyildir, iqtisadiyyatın inkişafını, biznesin idarə edilməsi şərtlərini müəyyən edən əsas iqtisadi idarəetmə vasitələrindən biridir. Bu siyasətin nəticəsi olaraq son bir ildə qeyri-neft artım mənbələri maliyyə gəlirlərinin və fiskal yığımların yüksəlməsinə əhəmiyyətli təsir

fiskal yığımlarda qeyri-neft gəlirlərinin həcmi artır ki, burada verginin payı daha çox nəzərə çarpır. Belə ki, 2024-cü il üzrə bütövləndirilməsinin 17 milyard manatı qeyri-neft sektorunun payına düşür ki, onun da 10 milyard manatı birbaşa qeyri-neft vergiləridir. Qeyri-neft vergilərinin cari ildə 900 milyon manat artımı proqnozlaşdırılıb. Eləcə də fiskal yığımlarda gömrük sektorundan, bütövləndirilmədən fərdlərdən və digər mənbələrdən toplanan vəsaitlərin artımı nəzərdə tutulur.

Bu iqtisadi mənzərə onu təsdiq edir ki, iqtisadiyyatda və bütövləndirilmədə qeyri-neft sektoru üzrə əlavə dəyər və yığım mənbələri çoxalır. Qeyri-neft vergi yığımları üçünsə dayanıqlı potensialı var. İlk növbədə, "kölgə iqtisadiyyatı"ni təzahürəli olan qeyri-rəsmi yığım bloklarını döviyyəyə cəlb etmək lazımdır. Ticarət, xidmət, turizm, tikinti sektorlarında hələ də ən minlərlə şəxsin əmək müqaviləsi olmadan, qeyri-leqal çalışdığı bəllidir, son 5 ildə vergi və sosial müdafiə orqanları əmək bazarında iş yerlərinin rəsmiləşdirilməsi sayında 340 mindən çox əmək müqaviləsinin bağlanması təmin edib ki, bu da yuxarıda vurğuladığımız sektorlarda döviyyəyə "ağardılması" və şəffaflıq sayında həm vergi, həm də sosial yığımların həcmi artırır. Ancaq həmin sahələrdə yəni də kifayət qədər vəsaitlər döviyyədən kənar qalmaqdadır.

Onu da nəzərə almaq lazımdır ki, son illərdə yürüdülmüş vergi siyasətinin əsas hədəfi vergi yükünü getdikcə çəxaltmaq yox, əksinə, optimallaşdırmaqdan ibarətdir. 2021-2022-ci illərdə biznesə verildən vergi güzəştlərinin əhatəsinin genişləndirilməsi, xüsusilə də, azad olunmuş ərazilərdə çoxsaylı vergi güzəş və azad olunan sahibkarlar üçün yeni imkanlar deməkdir. Eləcə də bu siyasətin davamı olaraq 2024-cü ildə sahibkarlıq sektorunu üçün həm iqtisadi, həm də sosial xarakterli vergi güzəştləri siyasətinin davam etdirilməsi nəzərdə tutulur. Ən böyük güzəştlərdən biri sahibkarların daxili istehsal prosesində istifadə etdiyi xammal və aralıq mallarına təbii olunan idxal gömrük rüsumlarının dərcəsinin 2024-cü il yanvarın 1-dən 7 il müddətinə "0" dərəcəyə endirilməsi, eləcə də bir sıra əsas vəsaitlərin idxalına ÖDV və gömrük güzəştlərinin təbii qədər. Bu, minlərlə sahibkara idxal və istehsal üçün hədsiz geniş vergi azad olmaları deməkdir. Bütün bu stimullar vergi optimallaşdırılması yolu ilə iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi ilə bağlı strateji hədəflərə çatmağa xidmət edir.

"Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" UNEC-də beynəlxalq elmi konfrans keçiriləcək

Son illər xüsusilə iqlim dəyişikliklərinin mənfi təsirlərini azaltmaq və dayanıqlı iqtisadi inkişafı nail olmaq üçün alternativ enerji mənbələrindən istifadə və yeni "yaşıl texnologiyalar" a keçid sürətlənib. Dünyanın hər yerində olduğu kimi, qarşımızda bir neçə ildə ölkəmizdə də iqlim dəyişikliklərinin fəsadlarına qarşı mübarizədə ətraf mühitin sağlamlaşdırılması, yaşillıqların bərpası və artırılması, su ehtiyatlarının və enerji mənbələrindən səmərəli istifadənin təmin edilməsi, ətraf mühitlə bağlı yeni texnologiyaların təbii əsas prioritetlərdən biri olacaq. Məhz bu istiqamətdə Azərbaycanın 2030-cu ilə qədər sosial-iqtisadi inkişafı dair beş milli prioritetindən biri "Təmiz ətraf mühit və yaşıl artım ölkəsi" kimi müəyyən edilmişdir.

İşğaldan azad edilmiş Qarabağ və Şərqi Zəngəzur, eləcə də Naxçıvan Muxtar Respublikası "yaşıl enerji" zonası elan olunub. Bu ərazilərdə həyata keçirilən dövlət siyasəti ekosistemin bərpasına və alternativ enerji mənbələrinin iqtisadiyyatdakı payının artırılmasına istiqamətlənib. Təsədüfi deyil ki, görülən işlərin nəticəsi olaraq sözügedən sahədə dünyanın ən nüfuzlu tədbiri hesab olunan BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası - COP29 Azərbaycanı keçiriləcək. Prezident İlham Əliyevin 2023-cü il 25 dekabr tarixli Sərəncamı ilə 2024-cü il Azərbaycanı "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan edilmişdir.

UNEC-in elm üzrə prorektoru, Beynəlxalq Magistratura və Doktorantura Mərkəzinin direktoru dosent Fərid Əhmədov bildirdi ki, ənənəvi uyğun olaraq mayın 23-26-da Heydər Əliyev Mərkəzində UNEC-in Beynəlxalq Magistratura və Doktorantura Mərkəzinin və "Regional İnkişaf" İctimai Birliyinin təşkilatçılığı ilə VI İCEMƏR keçiriləcək. Bu konfrans dünyanın müxtəlif ölkələrindən olan professor, müəllim və tədqiqatçılar üçün tədqiqat noticələrinin paylaşılması və fikir

mübadiləsi üçün bir platforma olmaqla yanaşı, ölkəmizdə təhsil və tədqiqatların inkişafına töhfə verəcək müxtəlif tədbirlərin keçirilməsi və akademik vəsaitlərin nəşr olunması ilə də fərqlənir.

UNEC-in prorektoru bildirdi ki, builki konfrans "Dayanıqlı inkişafın yeni dövrü: yaşıl transformasiya və iqlim maliyyələşdirilməsi" mövzusunda həsr olunacaq. Əvvəlki konfranslarda, ümumilikdə, dünyanın 50-dən çox ölkəsindən 2000-ə yaxın tədqiqatçının öz elmi məqalələri ilə iştirak etdiyini xatırladan dosent Fərid Əhmədov deyir: "Konfransın elm komitəsi tərəfindən keyfiyyət standartlarına uyğun olaraq seçilmiş bu tədqiqat işləri üçün müxtəlif nəşr imkanları yaradılıb. Bu günədək konfrans tərəfindən beynəlxalq ISBN nömrəsi ilə "Konfrans xülasələr kitabı" və "Konfrans tam mətn məruzələr kitabı" nəşr edilmişdir və elektron versiyada konfransın rəsmi saytına yerləşdirilib. Eyni zamanda, konfrans çərçivəsində elm komitəsi tərəfindən seçilmiş keyfiyyətə daha yüksək olan tədqiqat işləri dünyanın qabaqcıl akademik platformalarında indekslənilib. Bundan əlavə, ərsəyə gələn bütün elmi nəşrlər dünyanın müxtəlif nüfuzlu universitetlərinin kitabxanalarında və digər beynəlxalq bazalarda indekslənilib. VI konfransla bağlı da sözügedən nəşrlərin indekslənməsi həyata keçiriləcək.

Beynəlxalq konfrans çərçivəsində ölkəmizdə təhsil və tədqiqatların keyfiyyətinin artırılmasına töhfə verilməsi məqsədilə müxtəlif mövzularda kitablar nəşr olunaraq ictimaiyyətdə təqdim edilmişdir. Bu baxımdan "Qarabağda biznes mühtiti və kiçik və orta biznesin inkişafı", "Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun iqtisadi inkişafında investisiyaların rolu" və "Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun iqtisadi potensialının qiymətləndirilməsi", "Strateji idarəetmə", "Tədqiqat metodları", ingilis dilində "Exploring The Green Economy: Issues, Challenges and Benefits", Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafı ilə bağlı "Bir əsrin iqtisadi portreti" kitablarını qeyd etmək olar. Builki konfrans çərçivəsində də

Azərbaycan Respublikasının Mədiənn İnkişafı Agentliyi

Məqalə "Azərbaycan Respublikasının Mədiənn İnkişafı Agentliyi"nin maliyyə dəstəyi ilə "Ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi" istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

"Yaşıl iqtisadiyyat" dərəcəsi və "Yaşıl iqtisadiyyat və dayanıqlı inkişaf" məqalələr toplusu hazırlanaraq çap ediləcək, elektron formada konfransın rəsmi saytına yerləşdiriləcək, habelə müxtəlif universitetlərin kitabxana bazalarına göndəriləcək.

Bu ilki konfransın açılış mərasimindən sonra dövlət, özəl sektor və beynəlxalq qurumların rəhbər şəxslərinin iştirakı ilə "Gələcəyi istiqamətləndirmək: dayanıqlı gələcək üçün iqlim dəyişikliklərinin maliyyələşdirilməsində yeniliklər", "Dayanıqlı inkişaf yolunda ortaq rəqabət: əsas istiqamətlər və çətinliklər", "Türk dünyasında yaşıl və dairəvi iqtisadiyyat: keçid üçün yol xəritəsi", "Yaşıl enerji zonası olaraq Qarabağ və Şərqi Zəngəzur: mövcud vəziyyət və perspektivlər", "Yaşıl maliyyə və yaşıl investisiyaların təkamülü: trendlər və ümumi baxış", "Ətraf mühitlə bağlı sosial təşəbbüslərin həyata keçirilməsi", "İqlim dəyişiklikləri ilə mübarizədə yaşıl innovasiyalar", "Dayanıqlı inkişafda beynəlxalq rəqabətqabiliyyətlilik meyilləri", "Bərpaolunan enerji mənbələrinə keçid: qlobal itiləşmə ilə mübarizə" mövzularında panel müzakirələri təşkil olunacaq və konfransın rəsmi sosial media hesabları vasitəsilə canlı yayımlanacaq.

Beynəlxalq konfransa elmi məqalələri aprelin 15-dək göndərmək olar. Ətraflı məlumat konfransın rəsmi saytından www.iscemr.com əldə etmək olar.

Günəli ABBAS

ELBRUS

“Pakt” aktuallığını itirdi

Türkiyə də Avropada Adi Silahlı Qüvvələr haqqında müqavilədən çıxdı

Türkiyə Avropada Adi Silahlı Qüvvələr haqqında müqavilədən (CFE) çıxıb. Bu barədə qərar rəsmi qəzetdə dərc olunub. Bildirilib ki, rəsmi Ankara

aprelin 8-dən sonra sənədin heç bir müddəalarına əməl etməyəcək. Qeyd edək ki, Rusiya bu müqavilədən 2023-cü ildə imtina edib.

Köhnə müqavilə yeni şərtlərlə də aktual ola bilmədi...

Qeyd edək ki, AASQM sazişi 19 noyabr 1990-cı il tarixdə Parisdə NATO üzvü olan 16 ölkə (Belçika, Böyük Britaniya, Almaniya, Yunanistan, Danimarka, İspaniya, İtaliya, Kanada, Lüksemburq, Niderland, Norveç, Portuqaliya, ABŞ, Türkiyə və Fransa) və Varşava Müqaviləsinin 6 dövləti (Bolqarıstan, Macarıstan, Polşa, Rumıniya, SSRİ və Çexoslovakiya) tərəfindən imzalanmışdı və 1992-ci il noyabrın 9-da qüvvəyə minmişdi. Müqavilə sənədi imzalayan ölkələr qruplarının malik ola biləcəyi hərbi texnikanın, o cümlədən tankların, artilleriyanın, helikopterlərin və təyyarələrin miqdarı üçün kvotalar müəyyən edirdi. AASQM-in şərtlərinə görə, Atlantik Okeanından tutmuş, Ural dağları və Xəzər dənizi sahillərindəki sənədi imzalayan ölkələrin hərbi texnikasının sayı artıq olan texnikanın azaldılma mexanizmlərini də göstərirdi.

Müqavilə, digər məsələlərlə yanaşı, dörd zonada, o cümlədən cinahlarda həm NATO-ya, həm də qarşı tərəfə müəyyən miqdarda silah saxlamaq hüqu-

qu taniyirdi. Tərəflərə 4700 tank, 5900 zirehli maşın və 6000 artilleriya sistemi

yerləşdirməyə icazə verilir.

1999-cu ildə ATƏT-in İstanbulda keçirilən sammitində yeni şərtlər (Varşava Müqaviləsi Təşkilatının ləğvi və NATO-nun genişləndirilməsi) nəzərə alınmaqla müqavilənin yenilənmiş variantı növbəti dəfə imzalandı. Yeni qaydalara uyğunlaşdırılmış müqavilədə hər bir iştirakçı dövlətə bloklaşmadan fərdləşməyə keçid üçün mühüm əsaslar yaradılmışdı. Bu müqavilə də heç bir NATO ölkəsi tərəfindən ratifikasiya olunmadı və demək olar ki, qüvvəyə minmədi.

Vurğulayaq ki, müqavilənin müddəti

qeyri-məhduddur. Hər bir iştirakçı dövlətin bu qərar haqqında bütün digər iştirakçı dövlətləri ən azı 150 gün əvvəldən xəbərdar etmək şərti ilə

CFE Müqaviləsindən çıxmaq hüququ var.

Türkiyənin hərbi müdafiə sənayesi yüksək inkişaf mərhələsinə qədəm qoyub

Ankaranın müqavilədən çıxması yeni müasir inkişaf səviyyəsi ilə bərabərdir. Türkiyənin milli müdafiə sənayesi sahəsində inqilabi nailiyyətlər əldə etməsi dənizdir. Türkiyə on yeni nəsillə texniki göstəricilərə malik uçuş aparatları,

qırıcılar, helikopterlər və avtomobillər istehsal edir. Türkiyə milli döyüş təyyarəsi “KAAN”ı istehsal etməklə dünyada 5-ci

nəsil qırıcı istehsal edən 5 ölkədən biri sayılır. “Hürjet” isə Türk Silahlı Qüvvələri üçün mövcud “F-16”ları da əvəz edəcək - “KAAN” yerli sursatla təchiz ediləcək. “KAAN”ın texniki xüsusiyyətlərinə gəldikdə isə Türk Təyyarə Sənayesi Şirkətinin (TUSAŞ) yerli və milli imkanlarla inkişaf etdirdiyi milli döyüş təyyarəsi Pilotsuz Uçuş Aparatları

nın hava xəbərdarlıqları, nəzarəti kimi funksiyalarını özündə cəmləşdirir. Yeni nəsillə silahların vasitəsilə havadan hava-ya döyüş aparmaq qabiliyyətinə malik təyyarə daxili silah yuvalarından səsdən yüksək sürətlə dəqiq zərbələr endirmək iqtidarındadır. Onun döyüş gücü süni intellekt və neyron şəbəkə dəstəyi ilə artırılıb.

Bu ilin əvvəlində Türkiyənin ilk milli döyüş təyyarəsi olan “KAAN” ilk uçuşuna həyata keçirdi. “KAAN”ın Ankara sənayesinde reallaşan uçuşu uğurla başa çatdı - Türkiyə bu təyyarəni ABŞ-in “F-35” qırıcılarına alternativ olaraq istehsal edir. İlk uçuş isə perspektiv imkanları yenidən göz önünə sərtdi.

Ümumiyyətlə, bu döyüş təyyarəsi barədə məlumatlar yayılmağa başladığı gündən etibarən rəsmi Ankaraya birgə əməkdaşlıqla bağlı çoxsaylı təkliflər edilir. Azərbaycan isə hələ öten ildən “KAAN” proqramının rəsmi üzvü olub. Müqaviləyə görə “KAAN”ın birgə istehsal və təkmilləşdirmə fəaliyyəti ilə bağlı iş prosedurları, əməkdaşlıq prinsipləri müəyyən ediləcək və Azərbaycanın təyyarələr üçün alt sistemləri istehsal etməsinə zəmin yarancacaq.

P.İSMAYILOV

BMT-nin 24-cü İqlim Dəyişikliyi Konfransı

COP24 harada keçirilib?

Çərçivə Konvensiyasının Tərəflərinin 24-cü Konfransı 2018-ci il 2-15 dekabr tarixlərində Polşanın Katowice şəhərində keçirilib. Konfrans Beynəlxalq Konqres Mərkəzində baş tutub. COP24-ün prezidenti Mixal Kurtyka idi. Konfransa həmçinin Kioto Protokolunun tərəflərinin on dördüncü iclası (CMP14) və Paris Sazişinin tərəflərinin birinci iclasının üçüncü sessiyası (CMA1-3 və ya CMA1.3) daxil idi. Konfransın məqsədi Paris razılaşması-

nın tam icrasını təmin etmək idi və bu istiqamətdə razılaşmaya nail olundu.

ABŞ-ın Paris Sazişindən çıxmasından sonra Çin ondan əvvəlki həftələrdə hazırlıq iclaslarının əksəriyyətinə ev sahibliyi edərək aparıcı rol oynadı.

2018-ci ilin noyabr ayında Ümumdünya Meteorologiya Təşkilatı 2017-ci ildə atmosferdəki karbon dioksidi səviyyələrinin milyonda 405 hissəyə (ppm) çatdığını bildiren bir hesabat yayımladı ki, bu da üç-beş milyon il ərzində müşahidə olunan bir səviyyəyə idi. 2018-ci ilin okt-

yabr ayında İqlim Dəyişikliyi üzrə Hökumətlərarası Panel (IPCC) 1,5 °C (SR15) Qlobal İstilişmə üzrə Xüsusi Hesabatı dərc etdi. Konfransdakı əlavə tədbirlər, məhdud niyyət imkanları olan qəbul edilmiş müşahidəçilərə Paris Sazişinə əsasən üç kateqoriyaya təsnif edilən könər tədbirlərə ev sahibliyi etmək imkanı verirdi.

Kateqoriyalar bunlardır: Ambisiyaların artırılması, həyata keçirilməsinin təşviq edilməsi və inkişaf etməkdə olan ölkələrə dəstəyin göstərilməsi. Burada UNFCCC Katibliyi, Tərəflər və müşahidəçi təşkilatlar tərəfindən təşkil edilən xarici tədbirlər də var.

Konfransda 5 tematik gün təyin edil-

mişdi:

4 dekabr - Tədqiqatdan Tətbiq Gününə

5 dekabr - Fermerlər günü

6 dekabr - Biznes və Sənaye Günü

7 dekabr - Yerli Xalqlar Günü

10 dekabr - Ambisiya və Ədalətli Keçid Günü

UNFCCC konfransda könər hadisələr qeydə alan “Climate Action Studio” adlı YouTube hesabı yaradı.

COP24-ə sponsorluq edən Jastrzebska Spolka Veqlowa (JSW) mədənçixarma sektorunda pro-ekoloji dəyişiklikləri nümayiş etdirirdi. COP24-ün bütün könər hadisələri UNFCCC tərəfindən arxivləşdirilir.

ABŞ-ın çirkin Ukrayna “planı” ...

Bu gün Kiyevin “təhlükəsizliyindən” narahat olan Vaşinqtonun 30 il öncəki məkri...

SSRİ-nin dağılması ilə başa çatan “Soyuq müharibə” yeni siyasi münasibətlər sistemi formalaşdırmaqla yanaşı, böyük güclər üçün yeni strategi-

ya imkanı qazandırdı. Xüsusilə ABŞ Şərqi yönlük yeni və “operativ” planlar quraraq “hücumla keçdi”. Ən böyük rəqibinin süqutundan, varislə-

rin isə onunla baş edəcək gücdə olmamasından maksimum yararlanmağa çalışan ABŞ üçün qarşıda iki yol vardı - ya Avropanı da yanına alaraq

“kollektiv Qərb” formatında “yeni dünya düzünü” formalaşdırmaq, ya da təbii olaraq qərb qüvvələrinə qlobal sistemin söz sahibi olmağı.

üçün isə bir sıra məsələlər daha tez şəkildə öz həllini tapmalı idi:

- SSRİ-dən miras qalmış ölkələrə nəzarətdə saxlamaq üçün çoxşaxəli planlar qurmaq;

- Xüsusilə Avropa kontingentinə yaxın post-sovet ölkələrinin “köhnə qitə”nin ambisioz dövlətlərdən uzaq qalmasını şərtləndirmək;

- SSRİ-dən miras qalmış hərbi potensialın paritet şəkildə bölünməsinin qarşısını almaq.

Ukrayna dünyada üçüncü nüvə ölkəsi idi...

Son iki tezis xüsusilə böyük əhəmiyyət kəsb edirdi. Həmin dövrdə Rusiyani ciddi-yə almayan ABŞ üçün əsas olan özünün məkrli planlarını icra etmək, bütövlükdə, Avropanı ələ keçirmək idi. Bunun üçün isə ilk addım Avropanı dirçəldəcək gücə malik, hətta ətrafında birləşdirəcək potensiala sahib Ukraynanı sıradan çıxarmaq idi - bəli, nə qədər tövçüblü olsa da, öten əsrin son 10 ilində ABŞ Ukraynanı tərk-silah etmək üçün səfərbər olmuşdu. Bu gün “Ukraynanın təhlükəsizliyi üçün” milyardlar xərcləyən Vaşinqton cəmi 30 il öncə başqa hava qalırdı.

30 il əvvəl, 1994-cü ilin fevralında Ukrayna NATO-nun Sülh Naminə Tərəfdaşlıq proqramına qoşuldu. Bunun üçün isə NATO-nun, dolayısı ilə ABŞ-ın əsas şərti Ukraynanın SSRİ nüvə silahlarının Rusiyaya təhvil verilməsi haqqında saziş imzalaması

idi. Məsələ burasındadır ki, SSRİ-nin dağılmasından sonra Kiyev dünyada üçüncü ən böyük nüvə arsenalına sahib ölkəyə çevrilmişdi. Bu amili özü üçün böyük təhlükə sayan ABŞ yeni “Avropa qrandı”nın yaranmaması üçün ilkin mərhələdə önləməyə “məcburiyyətində qalmışdı”. Slavyan kökənli olması, Polşa ilə yaxınlığı, həmin vaxt sosialist şünləndirən hətə tam xilas olmamış ölkələr ilə münasibətləri Ukraynanı Vaşinqton üçün baş ağrısına çevirmişdi. Bunun qarşısını almaq üçün isə ilk addım Ukraynanı “nüvəsizləşdirmək” planının icrası idi.

Vurğulamaq yerinə düşər ki, Sovet İttifaqının dağılmasından az əvvəl, 31 avqust 1991-ci ildə SSRİ və ABŞ tarixdə ilk Strateji Silahların Azaldılması Müqaviləsi imzalasada da ratifikasiya olunmadı - SSRİ-nin dağılması ilə İttifaqın nüvə potensialı yeni dövlətlərin - Belarus, Qazaxıstan, Rusiya və

Ukraynanın balansına keçdi. Düzdür, Belarus və Qazaxıstan “nüvə dövləti” statusu ilə bağlı iddia irəli sürməsələr də, Ukrayna da işlər başqa sənəyə yönəldi - Ukrayna ABŞ və Rusiyadan sonra dünyada üçüncü ən böyük nüvə arsenalından imtina etmək fikrində deyildi. Hətta 1993-cü ildə Ukrayna parlamenti prezident Kravçuka müraziyələrində nüvə silahından imtina etməyi xahiş edirdilər. Onlar ən azı 20 il nüvə silahına sahib olmanın vacibliyini önə sürürdülər. Həmin dövrdə Kiyevin nüvə arsenalı isə göz oxşayırdı - SS-19 və SS-24 qitələrarası ballistik raketləri olan 176 qurğu, iki minə yaxın strateji nüvə başlığı, iki mindən çox taktiki nüvə silahı, həmçinin nüvə silahı daşıya bilən 44 strateji bombardmançı təyyarə. Bu güc ilə Ukrayna Böyük Britaniya, Fransa və Çin birlikdə nüvə ehtiyatlarından daha çox nüvə gücünə sahib olmuşdu.

O vaxta qədər ABŞ NATO-ya bağlı Sülh Naminə Tərəfdaşlıq adlı təhlükəsizlik təşkilatının yaradılmasına rəhbərlik etmişdi - bu proqram isə məqsədlə şəkildə Şimali Atlantika Müqaviləsi Təşkilatı ilə Avropanın digər dövlətləri və postsəvet ölkələri arasında etimadın yaradılmasına yönəlmiş proqram sayılırdı. 20 dövlətin üzv olduğu proqram 20-21 oktyabr 1993-cü ildə Almaniyanın Travemünde şəhərində keçirilən NATO Müdafiə Nazirlərinin görüşündə ABŞ-ın təşəbbüsü kimi təklif edilmiş və 10-11 yanvar 1994-cü ildə Belçikanın paytaxtı Brüssel şəhərində keçirilən NATO sammitində

Məcburi imza ...

hədələdi. Vaşinqton Ukrayna ilə münasibətləri inkişaf etdirmək üçün şortin nə olduğunu açıqladı - Qərb dünyasından qovulma təhlükəsi öz rolunu oynadı. 1994-cü il yanvarın 14-də Rusiya, ABŞ və Ukrayna prezidentləri Boris Yeltsin, Bill Klinton və Leonid Kravçuk nüvə başlıqlarının Ukraynadan Rusiyaya verilməsi proseduru, təzminat və kompensasiyalar haqqında üçtərəfli bəyanat imzaladılar. Ukrayna üçün təhlükəsizlik zəmanətləri alındı. 1994-cü il fevralın 8-də Ukrayna NATO-nun Sülh Naminə Tərəfdaşlıq proqramının çərçivə sənədini imzaladı. Yekun sənədə isə 1994-cü il dekabrın 5-də Budapeştdə imza atıldı - ora da Rusiya, Ukrayna, Böyük Britaniya və ABŞ nümayəndələrinin imzaladığı memorandumla uyğun olaraq, böyük dövlətlər Ukraynanın nüvə silahından imtinasını müqabilində onun suverenliyinə və müstəqilliyinə hörmət etmək, təhdidlərdən çəkinməyə öhdəliklərini təsdiqlədilər. Budapeşt Memorandumunun elementlərinə təsir edən vəziyyət yaranarsa, onu imzalayanlar məsələləri həlləməyə öhdəliklərini götürdülər...

Göründüyü kimi, ABŞ-ın Ukrayna, dolayısı ilə Mərkəzi Avropa ilə bağlı planının nə az, nə çox düz 30 yaş var. Bu gün özüni Ukraynanın “təhlükəsizliyinə cavabdeh” kimi qələmə verən ABŞ-a isə maraqlı və ritorik bir sual ünvanlanmalıdır - söhbət təhlükəsizlikdən gedirdisə, nə üçün Ukraynanın öləndən silahını almadın? Demək ki, ABŞ üçün əsas olan özünün marağı, özünü arzu və istəyidir...

SADIQ

Vaşinqton Avropada yeni rəqibi qəbul etmədi...

Vurğulandıqı kimi, bu fakt Vaşinqtonu yeni planlar qurmağa sövq etdi. Yeni rəqibi sıradan çıxarmaq üçün qəbul edilmişdi - çünki, XXI əsrdə Avropa üzərində hegemonluğun təmin edilməsi üçün Ukrayna sıradan çıxarılmalı, hətta onun torpaqları parçalanmalı, qitənin ən böyük dövlətlərindən biri yerlə-yeksan edilməli idi. Təsədüfi deyil ki, həmin ərazilərdə ABŞ rəsmiləri nüvə silahlarından imtina ilə bağlı kütləvi təbliğata start vermişdilər - BMT TŞ həmin günlərdə ard-arda bununla bağlı qətnamələr qəbul edirdi. Bu sənədlərdə hədəfin adı konkret çəkilirdi - amma Qərbin, konkret olaraq Amerikanın əsas planı, bütövlükdə, Ukraynanı sıradan çıxarmaq idi.

1992-ci ilin mayında ABŞ, Rusiya, Ukrayna, Belarusiya və Qazaxıstan Lissabon sazişlərini imzaladılar ki, bu sazişə əsasən, Ukrayna nüvə silahı olmayan dövlət kimi NPT-yə tezliklə qoşulmalı idi. Lakin reallıqda Ukrayna tərəfi bu sazişlərin ratifikasiyasından müxtəlif yollarla yayınmışdı - 1992-ci ilin dekabrında Ukrayna Xarici İşlər Nazirliyi (XİN) hətta bütün akkreditə olunmuş səfirliklərə nüvə siyasəti məsələlərinə dair memorandum göndərirdi. Orada Ukrayna “öz ərazisində yerləşən nüvə başlıqlarının bütün komponentlərinə sahiblik” məsələsini qaldırırdı.

1993-cü ilin yanvarında nüvə silahının statusu ilə bağlı aparılan danışıqlarda Uk-

rayna yenidən döyüş başlıqlarına hüquqlarını təsdiqlədi.

Danışıqların əsaslı şəkildə aparılma bilməməsi, əvvəllər götürülmüş öhdəliklərdən imtina və sabit danışıqlar mövqeyinin formalaşdırılmasının mümkünəzliyi danışıqlar prosesini nöbki ifrat dərəcədə çətinləşdirdi, həm də qlobal təhlükəsizliyi tamamilə təhlükə altına atdı. ABŞ dövlət katibi Ceyms Baker həyacanla bildirdi ki, “strateji monada, ölkənin dağılmasından sonra Sovet İttifaqının nüvə potensialı problemindən başqa heç bir xarici siyasət məsələsi bizim diqqətimizə və ya vaxtımıza layiq deyil. Vəziyyət 30 min nüvə başlığı ilə Yuqoslaviya ssenarisini xatırladan inanılmaz təhlükə yaradır. İnsanlar bunu bilir və adekvat cavab verməliyə”.

rəsmi olaraq fəaliyyətə başlamışdı. ABŞ Dövlət Departamentinin məxfilikdən çıxarılmış sənədlərinə görə, prezident Bill Klinton Sülh Naminə Tərəfdaşlığı “NATO üzvlüyünə aparacaq yol” və “Avropanı bir neçə yüz mil şərqi doğru ayıraraq başqa bir xətt çəkməyən” yol kimi təsvir etmişdi. Amma əsl plan məhz Ukraynanın “zərərsizləşdirilməsini” yönəldilmişdi.

1993-cü ilin noyabrında NATO nüvə tərk silah prosesinin qarşısını almağa davam edərsə, Ukraynanı Sülh Naminə Tərəfdaşlıq proqramından könərləşdirməyə

Buriç İrəvana niyə gəlir?

Politoloq: Bu səfər Brüssel görüşünün nəticələrindən irəli gəlir

Qərb dairələri uzun müddətdir ki, Cənubi Qafqaz regionuna daxil olmağa və burada möhkəmlənməyə çalışır. Əslində, bu amil region üçün çox təhlükəlidir. Çünki ən azı postsövet ölkələrinin təcrübəsinə nəzər yetirsək, Qərbin vədlərinə inananların aqibətinin fəlakətli sonluğuna şahidlik etmişik. Hazırda Ukraynanın durumuna nəzər yetirmək kifayət edir. Rəsmi Kiyevi NATO-ya üzv olmaq haqqında yalan vədlər verən Qərb ölkələri Ukraynanı Rusiyaya hərbi qarşıdurmaya sövq etdi. Nəticədə Ukraynanın ərazisinin bir hissəsi Rusiyanın nəzarətinə keçib, ölkə dağılır, milyonlarla ukraynalı qaçqın vəziyyətinə düşüb, ağır döyüşlər hələ də davam edir. Qərb isə Ukraynaya verdiyi vədləri yerinə yetirmir, sadəcə müəyyən qədər hərbi yardım göstərməklə kifayətlənir. Kiyev növbəti NATO-ya üzv qəbul edilmədi, hətta ona edilən yardımlar azalır. Son vaxtlarda isə Ukraynanın ərazisinin bəzi ölkələr arasında bölüşdürülməyi haqda məlumatlar artmaqdadır.

Qərb Cənubi Qafqazda isə bu fəlakətli vəziyyəti Ermənistanın əli ilə reallaşdırmağa çalışır. Son bir ildə bu proses daha da sürətlənib. İrəvanın Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatından (KTMT), Avropa İqtisadi İttifaqından (Aİİ) uzaqlaşdırılması üçün müxtəlif layihələr həyata keçirilir. Avropa İttifaqının Müşahidə Missiyası adı altında kəşfiyyat qrupunun Ermənistanda yerləşdirilməsi bu layihələrdən sadəcə biridir. ABŞ və Avropa İttifaqının məqsədlərindən birinin Ermənistanı Rusiyadan uzaqlaşdırmaqdır, digəri Cənubi Qafqazda müharibəni yenidən alovlandırmaqdır. Onlar Ermənistanı Azərbaycanla sülh sazişi imzalamamağa sövq edir. Fransanın İrəvanı silahlandırması da bunun göstəricisidir.

Aprelin 5-də Brüsseldə keçirilən ABŞ-Ermənistan-Avropa İttifaqı üçlü görüşü isə Cənubi Qafqazda İrəvanın vasitəsilə yeni məkrli plan-

rını reallaşdırmaq cəhdidir. Rəsmi açıqlamada görüşün Ermənistanın iqtisadi və demokratiyanın inkişafına dəstək məqsədi daşdığı bildirilsə də, əslində bu "platformanın" Qərbin geosiyasi məqsədlərinə xidmət etməsi şübhə doğurmur. Məsələ ondadır ki, iş Brüsseldə ABŞ dövlət katibi, Avropa Komissiyasının sədri və Ermənistanın baş nazirinin görüşü ilə bitmir. Bu görüşdən cəmi üç gün sonra Avropa Şurasının baş katibi Mariya Peyçinoviç-Buriçin Ermənistan səfəri planlaşdırılır. Səfər aprelin 8-də baş tutacaq.

Bu səfər Brüssel görüşünün davamı hesab oluna bilərmi? Məsələ ilə bağlı politoloq İlyas Hüseynov qəzetimizə açıqlamasında bildirir ki, hazırda Brüssel görüşünün nəticələri geniş təhlil olunur. Onun fikrincə, bu görüşdə Ermənistan istədiyini ala bilmədi. Çünki açıqlanan nəticə İrəvanı gücləndirmək üçün elə də böyük əhəmiyyət kəsb etmir. Digər tərəfdən, Brüssel görüşünün Ermənistanın iqtisadi və demokratik inkişafı, insan hüquqları məsələlərini əhatə etdiyi bildirilsə də, inandırıcı deyil. Şübhəli ki, bağlı qapılar arxasında Ermənistanın təhlükəsizlik məsələləri də müzakirə olunub və İran, Türkiyə, Rusiya, Azərbaycan və Gürcüstan mövzusunda toxunulub. Bunu mətbuat üçün açıq bəyanatlardan da hiss etmək mümkündür.

Politoloq hesab edir ki, Avropa Şurasının baş katibi Mariya Peyçinoviç-Buriçin aprelin 8-də İrəvana gözlənilən səfəri Brüssel görüşünün nəticələrindən irəli gəlir. Avropa Şurasının Azərbaycana qarşı qərəzli münasibətilə seçildiyini deyən İ.Hüseynovun fikrincə, bu təşkilatda başda Fransa olmaqla, digər anti-Azərbaycan mövqə tutan güc mərkəzləri üstünlük təşkil edir. "Brüssel görüşünün nəticəsi olaraq Avropa İttifaqı 4 il ərzində Ermənistan 270 milyon avro qrant ayracaq. Guya bu vəsait iqtisadiyyat, demokratiya və insan haqlarının qorunmasına sərf olunmalıdır. Avropa Şurası isə insan haqları ilə bağlı fəaliyyət göstərən təşkilatdır. Bu xüsusda mövcud vəziyyətin öyrənilməsi, ayrılacaq vəsaitin xərclənməsinin istiqaməti ilə bağlı Avropa Şurasının baş katibinin səfəri zamanı müzakirələr keçiriləcək. İstənilən halda, bu səfərlərin birtərəfli qaydada Ermənistanla edilməsi qarşısında dövrə təşkilatın anti-Azərbaycan ritorikasının daha da genişlənməsinə xidmət edəcək. Ölkəmizə qarşı bu istiqamətdə siyasi hücumlara və təxribatlarla cəhd göstərilə bilər", -deyər həmsöhbətimiz qeyd edib.

NARDAR

Əsərlərini yuxuda görən yazıçı...

Bir çoxlarını onun nə üçün Azərbaycan dilində yazmaması düşündürür. Oxucularla keçirilən görüşlərin birində deyib: "Həmişə partiyada çalışdığım üçün rus dilində öyrənib yazmışam. Ancaq etiraf edirəm ki, Azərbaycanda hələ də çıxış edirsən, yalnız Azərbaycan dilində danışmırsan. Böyük türk yazıçısı Çingiz Aytmatov qırğız dilində bir söz də bilmirdi, Oljas Süleymanov qazax dilini bilmirdi. Bununla belə onlar öz xalqlarının dərclərini yazıblar..."

Bu gün Xalq yazıçısı, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin (AYB) birinci katibi Çingiz Abdullayevin doğum günüdür. Yazıçı 65 yaşını qeyd edir. Ç.Abdullayevin həyat və yaradıcılığı ilə bağlı bir çox faktlar var və bu faktlar kifayət qədər maraqlıdır. Onun 2500-dən çox kitabı çap olunub. Kitablarının ümumi tirajı 27 milyondan artıqdır. Bədii mətnləri əsasında 9 film çəkilib. Əsərləri dünyanın 29 dilinə tərcümə olunub. Bu rəqəmlər bir yazıçı bioqrafiyası üçün çox böyük göstəricidir. Üstəlik, Çingiz Abdullayevin əsərləri, özünün dediyi kimi, dünyanın altı qitəsində, yalnız Antraktidadan başqa Afrikada, Asiyada, Avropada, Amerikada və Avstraliyada çap olunub.

Ç.Abdullayev özü üçün oxucu problemini də həll etmiş yazıçıdır. Doğrudur, ideal həll burada mümkün deyil. Yəni ədəbiyyatın, müəllifin oxucu məsələsi ciddi bir məsələdir. Ola bilər ki, bu gün yazıçı oxunmur, amma müəyyən bir zaman keçdikdən sonra o müəllifə kütləvi maraq yarana bilər və ya əksinə, dəbdə olan bir yazıçı və onun əsəri müəyyən vaxt keçdikdən sonra yalnız yaşlı oxucuların yaddaş ədəbiyyatına çevrilir. Hazırkı reallıq isə odur ki, gənclərin öləndə Çingiz Abdullayevin kitabları tez-tez görünür. İndiki conclik Çingiz Abdullayevin yaradıcılığına maraq göstərir.

na maraq göstərir.

Dünya ədəbiyyatında detektiv janrının məşhur və böyük yazarları var. Onların dünya çapında xüsusi mövqeləri məlumdur. Müasir dövrdə detektiv janrı artıq global siyasi detektiv statusu alıb. Detektiv janrdan yazdığı ilk vaxtlardan iradlarla üzlənən yazıçı yenə də istəyindən dönməyib. Nə vaxtsa bu janrla dünyada tanınmağına inanıb. Bizim üçün önəmli faktıdır ki, müasir dünya ədəbiyyatında detektiv janrının məhz global siyasi detektiv termini ilə qəbul edilməsində Çingiz müəllimin məstəsna xidmətləri var. O, çıxışlarının birində deyib: "Dante XIII əsrdə "İlahi komediya"nı, Balzak XIX əsrdə "Bəşəri komediya"sını, Con Coysun XX əsrdə "Müasir komediya"nı yazdı, mən isə XXI əsrdə "Kriminal komediya"nı yazdım. Mən inanıram ki, öz kitablarımla insanlara kömək edirəm. Bu doğrudan belədir, bu, yazıçının missiyasıdır. Kitab insanları tərbibə etməlidir, doğru yola aparmalıdır. Dünyada Allahın və İblisin yolu var. Mən insanları inandırırıram ki, siz Allahın tərəfində vuruşmalısınız. Yazıçı kömək etməlidir ki, insan Allahı seçsin, İblisi yox".

Çingiz Abdullayevin əsərləri çoxdur. O, rus dilində psixoloji və siyasi detektiv janrında əsərlər yazan yeganə azərbaycanlı yazıçıdır. Ədəbi fəaliyyət bir neçə lirik hekayə ilə, o cümlədən "Vals" (1981) və "Bir tik çörək" (1981-1982) ilə başlayıb. Yazıçının ilk böyük əsəri - "Mavi mələklər" romanı 1988-ci ildə Bakıda işıq üzü görüb. Sonralar trilogiya - "Əclafın qanunu", "Əclafın əqidəsi" və "Əclafın vicdanı" və sair onlarla, yüzlərlə əsər...

Yazıçı həm də "Dronqo" (2002, bədii serial), "Məhkumlar" (2007, tammetrajlı bədii film), "Tərsinə çevrilən dünya" (2011, tammetrajlı bədii film), "Xeyirli şərhin rəqsi" nin (2015, tammetrajlı bədii film) ssenari müəllifidir.

Çingiz Abdullayev əsərlərinin

çoxunu öz yuxusunda gördüyünü deyir... Ona görə də rahat yatmır. Əksər insanlar yazıçının şöhrət qazanmasını məhz onun başqa dildə yazması ilə bağlaya da, Çingiz Abdullayev bununla razılaşmayıb, yaxşı kitabın öz ölkəmizdə də, bütün dünyada da yazıcıya şöhrət qazandıra biləcəyini vurğulayıb: "Öz dilimizdə yazdığım çoxlu sayda əsər var ki, çin, eston, ukrayna, rus dillərinə tərcümə olunub. Əsərin hansı dildə yazılması fərqi yoxdur. Lakin dünyada bu gün 5 dil var ki, yazıçı bu dillərdə özünü təsdiq edə bilərsə, onda dünyanı qazana bilər. Yox, əgər bu dillərdə kitabı çıxmırsa, onda yazarın uğur qazanması çətin olur. Bu dillər rus, ingilis, fransız, alman və ispan dilidir. Orxan Pamuk türk dilində yazdığı əsərləri ilə tanıma bilmədi, amma fransız dilinə tərcümə olunduqdan sonra bütün dünyada tanınmağa başladı. Onun əsərləri bizdə daha çox rus dilində oxunur. Utanc hissi versə də, türk yazarı Orxan Pamuk rus dilindəki əsərləri ilə Azərbaycanda məşhur oldu".

Çingiz Abdullayev xidmətlərinə görə "Qırmızı əmək bayrağı" ordeni və medallarla təltif olunub, 2009-cu il aprel ayının 7-də Azərbaycanın ədəbi həyatında fəal iş-tirəkəinə görə "Şöhrət" ordeni ilə təltif edilib.

Y.SAHİB

Tbilisi yenidən Qərbin hədəfində

Qonşu Gürcüstanın paytaxtı Tbilisi son günlərdə yeni etiraz dalğası ilə çalxalanır. Minlərlə insan Rustaveli prospektində, parlament binasının qarşısında. Tbilisi sakinlərinin, xüsusilə də qeyri-hökumət təsisatları təmsilçilərinin etirazlara qalxmasının səbəbi dəyişməyib. Bir il bundan əvvəl olduğu kimi, yenə də "Xarici təsirin şəffaflığı haqqında" qanun layihəsinin parlamentə təqdim edilməsi sətir reaksiyalarla qarşılanıb.

Xatırladaq ki, ötən il kəskin etirazlar səbəbindən müzakirələri dayandırılan və gündəlikdən çıxarılan qanun layihəsi parlamento hakimi "Gürcü Arzusu-Demokratik Gürcüstan" Partiyası tərəfindən təqdim olunub. Qanunverici orqan çoxluğunun lideri və hakimi partiyanın icraçı katibi Mamuka Mdivanadze analoji təşəbbüsün kütləvi etirazlara səbəb olmasından bir il sonra xarici agentlərlə bağlı qanun layihəsinin yenidən parlamento təqdim edildiklərini açıqlayıb. O deyib ki, "xarici təsir agenti" termini istisna olmaqla, qanun layihəsinin mətni əvvəlki kimi saxlanılıb. Layihədə "xarici təsir agenti" ifadəsi əvəzinə "xarici gücün maraqlarını güdən təşkilat" anlayışından istifadə olunub. Artıq parlamentində qanun layihəsi rəsmi qeydiyyata alınıb. Layihənin parlamentin yaz sessiyasının sonuna qədər qəbul edilməsi nəzərdə tutulur. Sənəd qanunverici orqanın saytında dərc olunub.

Qanun layihəsinin gerçək mahiyyəti

Bes öten il olduğu kimi, yenidən Tbilisini çalxalayan qanun layihəsinin gerçək mahiyyəti nədən ibarətdir? "Xarici təsirlərin şəffaflığı haqqında" qanun layihəsinə əsasən, illik gəlirinin 20 faizdən çoxunu xarici dövlətlərdən, beynəlxalq təşkilatlardan, Gürcüstan vətəndaşı olmayan qurum və şəxslərdən əldə edən və dövlət tərəfindən təsis edilməyən media orqanları və QHT-lər Gürcüstandakı "xarici gücün maraqlarını güdən təşkilat" kimi reyestrə daxil ediləcək. Qanun layihəsinə verilən izahata görə, xarici dövlətlərin maraqlarını güdən təşkilat anlayışını təqdim etmək və müvafiq olaraq bu qurumların qeydiyyatına başlamaq lazımdır. Həmçinin qeyd edilir ki, qanunvericilik aktı yalnız məlumat məqsədinə xidmət edir və xarici maraqların dirijoru kimi tanımaq təşkilatların fəaliyyətini məhdudlaşdırmayacaq.

Reyestrə daxil olanları isə maliyyə sanksiyaları gözləyir. Lakin onun normaları fiziki şəxslərə şamil edilməyəcək. Gəlirlərinin 20 faizdən çoxu xaricdən gələn qeyri-kommersiya hüquqi şəxslər və mətbuat orqanları qanunun təsir dairəsində olacaqlar. Belə təşkilatlar hər ilin yanvar

ayında Ədliyyə Nazirliyinə xərcələri haqqında bəyannamə təqdim etməlidirlər. Bu öhdəliyi yerinə yetirməsələr, 25 min lari (təxminən 9,3 min dollar) məbləğində cərimələnəcəklər. Cərimədən sonra belə bəyannamə təqdim edilməzsə, bəyannamənin vaxtı keçmiş hər ay üçün 20 min lari (təxminən 7,4 min dollar) tutulacaq.

Qeyd edək ki, oxşar qanun Gürcüstandan əvvəl digər ölkələrdə qəbul olunub. İki ölkənin - ABŞ-in və Rusiyanın nümunəsinə diqqət çəkək. Xarici Agentlərin Qeydiyyatı Aktı (Foreign Agents Registration Act, FARA) okeanın o tayında 1938-ci ildə qəbul olunub və sonrakı illərdə düzəlişlərlə qadağa dairəsi əhəmiyyətli dərəcədə azaldılıb. Rusiya isə analoji qanuna 2012-ci ildə üz tutub. ABŞ-də xarici agentlərin reyestrinə ilk növbədə başqa dövlətin maraqları üçün lobbiçilik edən təşkilatlar və şəxslər daxil edilir. Rusiyada qəbul olunan qanunda isə "xarici agent" statusu daha geniş miqyasda təsvif olunur. ABŞ-də qanun qəbul olunması zərurəti sifətində maraqların qorunması ilə izah olunur. Rusiyalı ekspertlər isə oxşar qanunun qəbul edilməsi ilə hakimiyyətin siyasi rəqiblərinin əhatə dairəsini məhdudlaşdırmaq məqsədi daşdığını bildirirlər.

Siyasi və korporativ maraqlardan qaynaqlanan daxili etirazlar

Hakimi partiyanın xarici agentlər haqqında qanunun qəbuluna yenidən cəhd etməsi müxalifət və ölkə prezidenti Salome Zurabişvili arasında mənfi reaksiyaya səbəb olub. Prezident Salome Zurabişvili "Gürcü arzusu"nun hərəkətlərini ölkənin Avropa İttifaqı yolunda təxribat adlandırdı. Qeyd edək ki, qonşu ölkənin hakimiyyətində vahid mövqeyi olmadığı əvvəllər də müşahidə edilirdi. Xüsusilə də hökumət getdikcə nəzərə alınmayan əhəmiyyətli dərəcədə azaldılıb, prezident institutu isə proseslərdən kənar qalan qurum təsəvvürü yaradır. Belə görünür ki, prezident Salome Zurabişvili sözügedən qanun layihəsinin parlamentdə yenidən müzakirələrə çıxarılmasına görə baş qaldıran kütləvi etirazları rəqiblərinə qarşı revans etmək üçün bir fürsət kimi dəyərləndirir.

Etirazçılar sözügedən qanun layihəsinə "Rusiya qanunu" adlandırırlar. Burada iki məqamı fərqləndirə bilərik. Birincisi, etirazçıların qənaətinə görə layihənin məzmunu qonşu ölkədəki oxşar qanuna çox yaxındır.

Belə ki, qanunun qəbul edilməyi təqdir edənlər də ha çox kateqoriyadan olan insanlar onun təsir dairəsinə düşəcəklər. Rustaveli prospektinə toplaşanların qənaətinə görə, bu, həm də ölkədə siyasi fəaliyyətin məhdudlaşdırılması anlamına gəlir.

Diqqətə çəkən digər məqam isə etirazçıların Avropa İttifaqına inteqrasiya siyasətinin davam etdirilməsi zərurətini daha çilgim şəkildə gündəmə gətirmələridir. Onlar iddia edirlər ki, qanun qəbul edilməyi təqdir edən ölkənin Qərbə inteqrasiyası əhəmiyyətli dərəcədə zəifləyəcək. Etirazçıların bu iddiası hansı arqumentlə izah oluna bilər? Sualın cavabı olaraq bildirik ki, hazırda Gürcüstanda Avropa qurumlarından maliyyələşən çoxsaylı qeyri-hökumət təşkilatları fəaliyyət göstərir. Qrant ayıran təşkilatlar töbəi ki, öz maraqlarını dikte edir və QHT-lərin fəaliyyətini istiqamətləndirir. Açıq deyək ki, bu istiqamətlər heç də bütün hallarda dövlətin maraqları ilə üst-üstə düşmür, bir sıra hallarda cəmiyyətdə ziddiyyətlər yaranmasına yol açır.

Qərbdən gələn təzyiqlər

Uzanan Rusiya-Ukrayna müharibəsi fonunda ABŞ və Avropa Cənub Qafqaz siyasətini aktivləşdirib. Bu aktivlik heç də xoş məramla əsaslanmır. Belə ki, kollektiv Qərb regionu Rusiyanın təsir dairəsindən çıxarmaq üçün demarşlar edir. Bir neçə il bundan əvvəl bu ssenari Gürcüstanın ərazi itkiləri ilə nəticələndi. Belə cəhdlər həmçinin Azərbaycanda da müşahidə edildi. Ancaq monolit Azərbaycan hakimiyyəti və cəmiyyəti həmrəylik ortaya qoyaraq "rəngli inqilablar" dalğasını iflasa uğratmağı bacardı. Burada "zəif bənd" qismində Ermənistan çıxış edir. Hazırda Rusiyanın üzvləşdiyi çətinlikləri bir fürsət kimi dəyərləndirən Ermənistan iqtidarı ölkənin oriyentasiyasını Qərbə doğru dəyişib. Təbii ki, ortada siyasi maraqlarla yanaşı, korporativ gözləntilə də var. Qərb Ermənistan hakimiyyətini və cəmiyyətini demokratiyanın və vətəndaş cəmiyyətinin inkişafı adı ilə yönləndirən vəsaitlərlə simikləndirir. Elə aprelin 5-də Brüsseldə baş tutan üçərəfli görüşdə Avropa İttifaqının və ABŞ-in Ermənistanı yeni maliyyə tranşı ayıracağı qəbul olunub.

Ermənistanla "uğur" qazanan Qərb Gürcüstanda da əzəli məqsədlərinə çatmağa yenidən cəhdlər göstərir. Bu ölkəyə Avropa İttifaqının qapılarının onun üzünə açılacağı vədləri verilir. Bəhs olunan qanun layihəsinin hakimi partiya tərəfindən yenidən parlamento təqdim olunması isə Qərb dairələrində əməlli-başlı qəzəb yaradıb. Bu günlərdə həmin dairələrdən Gürcüstan hakimiyyətinə davamlı təzyiqlər gəlməkdədir. Məsələn, BMT-nin İnsan Haqları ofisi Gürcüstan hökumətini "Xarici təsirlərin şəffaflığı haqqında" qanun layihəsinin qəbul etməməyə çağırıb. Təşkilatın "X" platformasındakı paylaşımında bu qanun layihəsinin geri çəkilməyə çağırış əks olunub. "Bu, söz və birləşmə azadlığına ciddi təhdid təşkil edir", - deyər paylaşımında bildirilib.

Gürcüstan vaxtilə postsövet məkanında "demokratiya mayakı" adlandırılan ABŞ senatorları isə bildiriblər ki, Tbilisinin xarici agentlər haqqında qanun layihəsinin gündəmə qaytarıldığını müşahidə etmək həddindən artıq məyusedicidir: "Bu, ölkəni daha da parçalayır və Rusiyanın vətəndaş cəmiyyətinin fəaliyyətini məhdudlaşdırmaq və siyasi müxalifəti boğmaq üçün istifadə etdiyi qanunlara bənzəyir. Gürcüstanda demokratik hökumətin bunun üçün heç bir əsası olmamalıdır".

ABŞ Dövlət Departamentinin sözcüsü Metyu Miller isə qanun layihəsinin Gürcüstan Avropa yolunda uzaqlaşdıracağından və vətəndaşların həyatını yaxşılaşdıraraq vətəndaş cəmiyyəti təşkilatlarına zərər verəcəyindən çox narahat olduqlarını bildirib: "Biz Gürcüstan hökumətini Avropa İttifaqının istəklərinə əməl etməyə çağırıraq", - deyər ABŞ rəsmisi bildirib.

Hətta NATO-nun Baş katibi Yens Stoltenberg də narazılığını ifadə edib. O, sənəd layihəsinin yenidən qanunverici orqana təqdim edilməsinə qarşı çıxdığını, bunun Gürcüstanda demokratik təsisatların güclənməsinə qarşı bir addım olduğunu dilə gətirib. Baş katib deyib ki, Gürcüstan NATO və Avropa İttifaqına yaxınlaşmaq üçün islahatlar üzərində işləməlidir.

Mübariz FEYİZLİ

Mənzil tikintisi böyüyür

Kompensasiya məbləği isə artmır...

Pandemiyadan sonra Azərbaycanda yenidən canlanmağa başlayan tikinti bumu özünü yerli kapital qoyuluşlarında da göstərməkdədir. Son 2 ildə həm dövlətin icra etdiyi investisiya proqramı çərçivəsində tikinti-quraşdırma işlərinin həcmi böyüyüb, həm də özlə sektorun yerli resursları hesabına yaşayış

tikintisinə yönələn investisiyaların həcmi artıb. 2024-cü ilin yanvar-fevral aylarında əsas kapitala 2,7 milyard manata yaxın sərmayə qoyulub ki, (ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 15,5 faiz çox) əsas kapitala yönəldilmiş investisiyaların 1,9 milyard manatı və ya 72,8 faizi bilavasitə tikinti-quraşdırma işlərinin yerinə yetirilməsinə sərf olunub. Onların strukturunda azad edilmiş ərazilərdə aparılan tikinti-bərpa işlərinə yönəlməmiş kapitalın həcmi xüsusi üstünlük təşkil edir. Ancaq bununla bərabər, ölkənin digər bölgələrində tikinti sahəsində sərmayə qoyuluşlarının həcmi son bir ildə xeyli artıb.

İlin ilk 2 ayında investisiyaların 133,7 milyon manatı təkcə yaşayış evlərinin tikintisinə sərf olunub. Bu, yaşayış binalarının tikintisinə illik 800 milyon manat sərmayə qoyuluşu deməkdir.

Mənzil tikintisinin geniş vüsət almasında bazaradakı tələbin böyüməsi də əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərməkdədir. Mənzil inşaatının genişlənməsi isə qiymətlərin artmasını da şərtləndirir. Əksər tikinti şirkətləri son bir ildə yaşayış sahələri üzrə qiymətləri paytaxtın müxtəlif zonalarından asılı olaraq artıraraq, ümumilikdə, mənzil bazarı üzrə təhlillər göstərir ki, 2024-cü ilin ilk rübündə qiymətlər ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 17-

22 faiz civarında bahalaşmış. Tikinti şirkətləri bunu son bir ildə mal-material xərclərinin bahalaşması, tikinti layihələri üzrə qiymətləndirmələrdə artım və s. səbəblərlə izah edir.

Hazırda həyata keçirilən yeni tikinti işlərinin əsas hissəsi paytaxtda bir çox köhnə binaların və ya fərdi yaşayış evlərinin yerində aparılan inşaatla bağlıdır. Bu, mənzillərin planı düşməsi və ya satın alınması deməkdir. Bu proses zamanı müşahidə edilən əsas hallardan biri isə evləri plana düşən sakinlərin mənzillərin dəyəri ilə bağlı təklif olunan kompensasiya məbləğləri ilə bağlı narazılıqlarıdır.

Dövlət öz ehtiyaclarını da ödəyir, vətəndaşların rahatlığını da...

Mənzil bazarı üzrə tədqiqat aparən ekspertlərin qənaətinə görə, plana düşən yaşayış sahələrinin qiymətləndirilməsi və kompensasiyaların verilməsində bir neçə meyar mövcuddur. Birinci, dövlət ehtiyacları üçün alınan torpaq və yaşayış sahələrinin qiymətləndirilməsidir. Belə bir təcrübə indiyə qədər paytaxtın müxtəlif ərazilərdə alınan yaşayış sahələrinin qiymətləndirilməsi zamanı tətbiq olunub. Məsələn, "Sovetski", "Papanin" və s. ərazilərdə mənzillərin dövlət ehtiyacları üçün alınması zamanı ərazidəki evlərin dəyərinin qiymətləndirilməsi və kompensasiyaların verilməsi müvafiq hökumət komissiyasının iştirakı ilə həyata keçirilib. Belə ki, 2014-cü ildən başlayaraq "Sovetski"də yerləşən evlərin və torpaqların dövlət ehtiyacları üçün alınması, köçürülmə və digər işlər Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarlarına uyğun Yasamal Rayon İcra Hakimiyyəti (RİH) icra edilib. Daşınmaz əmlaklar üzrə qiymətləndirmə "Torpaqların dövlət ehtiyacları üçün alınması haqqında" qanuna uyğun olaraq, bu işlərə cəlb edilmiş müstəqil qiymətləndirici şirkət tərəfindən müstəqil olaraq müvafiq bazar qiymətləri öyrənilməklə aparılıb. Evlərin dəyərləndirilməsi zamanı komissiya tərəfindən evlərin və torpaq sahələrinin onların xüsusi mülkiyyətində olmasına dair müvafiq sənədlər təqdim edilməklə kompensasiya hesablanaraq ödənilir.

Kompensasiyanın məbləği mənzil və yaşayış sahəsindən əlavə olaraq, 20 kv.metr nəzərə alınmaqla ödənilir. Həmin dövrdə orta bazar qiymətləri 1 kv.metr üzrə 1500

manat müəyyən edilməklə icra olunub. Hesablanmış məbləğlər Yasamal RİH-in

sakinlərlə ilkin razılaşma əldə edildikdən sonra notariat qaydada alqı-satqı müqavilələri bağlanmaqla müvafiq banklarda mənzillərin sahiblərinin adlarına açılmış hesab-

lara köçürülmə və heç bir əlavə xərc olmadan hesablanmış məbləğlər həmin şəxslər tərəfindən bütünlüklə alınıb. Vəsaitlərinə götürən bütün sakinlərə evlərinin yeni mənzillərinə köçmək üçün ən azı bir ay müddət və əlavə olaraq hər bir ailəyə 1000 manat köçmək üçün vəsait ödənilir. Bundan başqa, köçürülmə zamanı torpaq sahələrinin onların xüsusi mülkiyyətində olmasına dair müvafiq sənədlər təqdim edən sakinlərə əlavə kompensasiya hesablanaraq ödənilir.

Sonrakı illərdə, 2017-2018-ci illərdə növbəti köçürülmə zamanı isə yeni bazar qiymətləri müəyyən edilib ki, orta qiymət təxminən 2000-2500 manat nisbətində olub. Dövlət hətta narazı qalan vətəndaşlara başqa ərazidə genişsahəli mənzil də verir.

Tikinti şirkətləri tərəfindən təklif edilən kompensasiya məbləği nə qədər olmalıdır?

İkinci meyar pilot tipli layihələr zamanı mənzillərin sahəsinin hesablanması və vətəndaşların mənzil təminatıdır. Bu zaman ərazidə bina tikintisi zamanı əvəzlənmədən istifadə olunur. Vətəndaş öz yaşadığı ərazidə inşa olunan binada mənzilin sahəsinə 20-25 kv.metr əlavə olunmaqla ev təklif olunur. Binanın inşası başa çatana qədər sakinlərin aylıq kirayəsini tikinti şirkəti ödəyir.

Üçüncü meyar isə dövlət ehtiyacları olmadan, yəni birbaşa tikinti

şirkətlərinin özlərinin kommersiya şərtləri əsasında mənzil inşasıdır. Yeni bu prosesdə dövlət qurumları, konkret olaraq müvafiq icra hakimiyyətinin komissiyası fəaliyyət göstərmir. Bu zaman yaşayış sahələrinin qiyməti fərdi yaşayış əsasında müəyyən edilir. Tikinti şirkətlərinin kommersiya xarakterli əldə edilən sahələrdə daha çox pilot layihələrdə tətbiq edilən üsul təklif olunur. Vətəndaşların plana düşən evlərinin yerində inşa edilən yaşayış binasında evin sahəsi və əlavə olaraq 20 kv.metr sahə nəzərə alınmaqla mənzil təklif olunur.

Sözsüz ki, vətəndaş ona təklif edilən məbləğlə razılaşmayaraq qənaətdici kompensasiya tələb edə bilər. O, həmin

ərazidə satışı çıxarılan mənzillərin qiymətinə uyğun pul tələb etmək haqqına malikdir və sövdələşmələr kommersiya qaydaları əsasında aparıldığından tikinti şirkəti onun qarşısında konkret qiymət əmsalı qoya bilməz. Bu cür kommersiya tikintilərinə dövlətin müəyyən etdiyi sabit və konkret kompensasiya əmsalları şamil edilməyindən tikinti şirkətlərinin bazar qiymətləri "öldürməyə" haqqı yoxdur. Ancaq şirkətlər əksər hallarda sui-istifadəyə yol verərək Nazirlər Kabineti tərəfindən guya sabit kompensasiya məbləği müəyyən olunduğu üçün əsas götürür və bununla sakinləri zorla köçməyə məcbur etməyə

çalışır. Ancaq NK-nın belə bir qərarı və ya sərəncamı olmadığından daşınmaz əmlak sahibi öz haqlı tələbindən geri çəkilməz. Eləcə də Mənzil, Mülki, İnzibati Xətalər Məcəllələrinin müvafiq maddələri əmlak sahibinin haqlı olduğunu təsbit edir.

Məsələ ondadır ki, son bir ildə yeni yaşayış binalarında mənzillərin bahalaşması baxmayaraq, vətəndaşlara verilən kompensasiyaların məbləği sabit qalmamışdır. Tikinti şirkətləri tərəfindən satın alınan yaşayış sahələrində plana düşən fərdi evlərin kompensasiyası son 2 ildəki qiymət intervallından fərqlənir. Tikinti şirkətləri "bazar qiyməti" adı altında vətəndaşlara sökülən evlərin hər kv. metrində orta nisbi dəyər 1500-2500 manat təklif edir, ancaq həmin ərazidəki faktiki mənzilin 1 kv.metrinin qiyməti isə bundan 2, hətta 3 dəfə bahadır.

Ərazidəki sakinlər bununla razılaşmadıqda, yeni inşa ediləcək binadan mənzil və ya evin dəyərinə uyğun kompensasiya tələb etdikdə isə bu məsələ tikinti şirkəti tərəfindən qarşıqlıq yolla həll olunur. Bu zaman tikinti şirkəti dövlət ehtiyacları zamanı tətbiq edilən güzəştləri yerinə yetirməyi üzərinə götürür, mənzilin sahəsindən əlavə 20 kv. metr sahə üzrə əlavə kompensasiya hesablanmasına dair öhdəlik götürür. Mənzilin sahəsi əlavə edilmiş sahə ilə birlikdə hesablanaraq orta bazar qiyməti üzrə əmlakın dəyərləndirilməsi həyata keçirilir və buna uyğun kompensasiyanın məbləği təyin olunur. Kompensasiya məbləği bazar qiyməti əsasında müəyyən edilir. Məsələn, "Nərimanov" və "Gənclik" zonasında orta qiymət 2200, 2700, 3000 manat olmaqla şirkətlər vətəndaş arasında fərdi razılaşma üzrə həll olunur.

Tikinti şirkətləri hökumətin adından sui-istifadə edir...

Qarşıda Bakının yeni təsdiq edilmiş 2040-cı ilə dair Baş Planında paytaxtda genişmiqyaslı söküntü işlərinin aparılması və köhnə binaların yerində hündürmərtəbəli yaşayış binalarının inşası nəzərdə tutulub. Bu layihələrdə isə dövlət-özəl tərəfdaşına geniş yer verilməlidir. Yeni özəl tikinti şirkətləri kommersiya şərtləri əsasında inşaatda xüsusi yer alacaq. Ona görə də yuxarıda vurğuladığımız halların baş verməsinə üçün vətəndaşların əmlakının qiymətləndirilməsi və kompensasiyaların ödənilməsi bazar prinsipləri nəzərə alınmaqla yeni əmsalları müəyyən etməsinə ehtiyac vardır.

E.Cəfəri

Efemera... Xatirələrə sayğıyla...

Şahənə MÜŞFİQ

Xatirələri ilə var insan, yaşadığı, yaddaşının ən gözəl yerinə həkk olunmuş ömür fraqmentləri ilə bağlanan həyat. O xatirələrdir onu hər keçən günə həvələndirən, arxada qoyduğu həyata gülümsədən. Gözlə günləri unutmaq istəməz insan. Hər zaman qəlbindəki xoş duyğular kimi, gözünün önündə, ovucunun içində, gündəlik yaşantısının bir yerində həmin xoşbəxt gündən, bəxtəvər andan bir nişanə daşımaq istər. Bir gün səvdiyi ilə izlədiyi gözəl bir filmin bileti, iki cümləsi ilə ona dünyaları bəxş edən bir anıya, sevinclə yemək yədiyi restoranın götürdüyü bəzəkli kağız dəsmal... O günün, o anın ən unudulmaz duyğularını daşıyır özündə, baxdıqca təkrar-təkrar yaşadar bizə o hissələri. Bax, atmağa qıymadığımız, qəlbimiz kimi ömrümüzün də ən gözəl yerində qoruyub saxladığımız o saxlanclar efemera kolleksiyası adlanır. Sizin də gözəl keçən bir gündən xatirə saxlamaq kimi bir hobbiniz varmı? Əgər varsa, deməli, siz də efemeracısınız.

Nədir efemera?

Efemera (ingiliscə: Ephemera) gündəlik həyata aid olan və "trivia" (əhəmiyyətsiz şeylər) olaraq ifadə edilə bilən qısa ömürlü kiçik və müvəqqəti sənədləri bildirən termindir. Efemeraları yığanlara "efemeracı" və ya "efemera kolleksiyaçıları" deyilir.

Qədim yunan mənşəli bu söz "bir gündən çox yaşamayan" mənasını verən "ephemeron" sözünün cəm formasıdır. Etimoloji olaraq, Qədim Yunan dilindən tərcümədə ephemeron "Bir günlük həyatı olan May böcəyi" mənasına gəlir. Bu sözün yaranması ephemeross sözünün tərcüməsi "gündəlik", emeros isə "gün" deməkdir. Bu iki sözün birləşməsindən yaranan və ingilis dilinə daxil olan "efemera" (ephemera) isə bu dildə qısa ömürlü şeyləri, qalıcı olmayan nəşrləri təsvir etmək üçün istifadə olunur. Bu, yığılmaq məqsədi ilə istehsal olunmayan, qısa ömürlü olan və başlanğıcda çox dəyər daşımayan, lakin sonradan bəzi kolleksiyaçıların tərəfindən kolleksiyaya çevrilən "əhəmiyyətsiz" məhsulların ümumi

addır. Bu məhsullara adətən çap materialları daxildir.

Tarixi XIV əsrə qədər gedib çıxan efemera kolleksiyalarının arasında məktəb diplomları, hesab kartları, avtobus, teatr, kino və muzey biletləri, lotereya biletləri, idman və mərc kuponları, qəzet nüsxələri, təbliğat broşuraları, məktublar, vizit kartları, restoran menyuları, mülkiyyət sənədləri, notarius sənədləri, bank qəbzləri, şokolad və saqqızlardan çıxan kartlar, siqaret kağızları, afişalar, pasportlar, fotosəkilər, açıqçalar, toy dövənamələri kimi gündəlik həyatın təfərrüatlarını sənədləşdirən materialları saymaq olar.

Tarixdə ilk dəfə efemeracıya XVI əsrdə rastlanıb. İngiltərənin önəmli bürokratlarından olan Samuel Pepys yaşlanarkən gündəlik tutmağa başlayır. O, gündəliyində Londondakı vəba xəstəliyindən tutmuş, 1666-cı ildə baş verən böyük yanğına qədər hər şeyi qələmə alıb.

Pepys yaşadığı illərdə fərqli maraqlarını özündə ehtəvan edən teatr biletləri, açıqçalar, broşuralar toplayaraq adını tarixə ilk efemeracı kimi yazdırmağa bacarıb. Təbii ki, həmin dövrdə efemera daha da yayıldığı və inkişaf etdiyi yerlər Britaniya və Birləşmiş Krallıq idi. Bu monada efemera üçün Oksford Universitetindəki Con Conson kolleksiyası böyük önəm daşıyır.

Ümumi və öləri yanaşıqda efemera əhəmiyyətsiz yığıcılıq kimi görünə bilər. Əslində, ən əvvəllər də bu, sahiblərinin başqa heç kimi maraqlandırmayıb. Lakin XX əsrin II yarısında efemeraların tədqiqatçıları üçün çox yaxşı qaynaq olduğu nəzərə alınaraq, böyük maraqla qəbul edilmişdir. Çünki efemera tarixçilərin, tədqiqatçıların ən çox köməyinə çatan, kolleksiyası sahibi və yaşadığı dövr haqqında fikir formalaşdırma üsuludur.

Bu gün şəxsi kolleksiyaçıların başqa, böyük milli kitabxanalar, arxivlər və muzeylərdə tarixi müəyyən sahəsinə işiq sala bilən efemera kolleksiyalarının yığılması işində maraqlıdır.

Məsələn, bu gün Azərbaycan Dövlət Teatr Tarixi muzeyində teatrın yarandığı ilk zamanlarda sənədləşdirilən tamaşaların afişaları, biletləri hələ də qalmaqdadır. Eyni zamanda, ölkəmizin müxtəlif yerlərində fəaliyyət göstərən Tarix-diyarşünaslıq muzeylərində bu kimi efemera nümunələri həmin bölgələrin tarixi, əhəlisinin dünyagörüşü, məşğuliyyəti, maraqları haqqında yerli və xarici turistlərdə fikir formalaşdırır.

Sağlam bədəndə, sağlam ruh... 7 aprel-Dünya Sağlamlıq Günüdür Sağlam olmaq üçün nə etməliyik?

Günümüzdə sağlam həyat tərzini sürmək bir az çətinləşib. Bunun da müxtəlif səbəbləri var. Məsələn, sürətli həyat tempi, ekologiyasının pisləşməsi, informasiya və texniki xarakterli gərginliyin artması orqanizmə mənfi təsir göstərir. Bu baxımdan sağlamlığımızın qəzet nüsxələri, təbliğat broşuraları, məktublar, vizit kartları, restoran menyuları, mülkiyyət sənədləri, notarius sənədləri, bank qəbzləri, şokolad və saqqızlardan çıxan kartlar, siqaret kağızları, afişalar, pasportlar, fotosəkilər, açıqçalar, toy dövənamələri kimi gündəlik həyatın təfərrüatlarını sənədləşdirən materialları saymaq olar.

Yeməkdən yarım saat əvvəl...

Mütəxəssislər də kaloriyi, faydalı və ekoloji cəhətdən təmiz qidalara qəbul edilməsinə xüsusi fikir verməyi məsləhət görürlər. Hər bir qidanın isə normaldan artıq qəbul edilməsi xoşagəlməz hallara səbəb ola bilər. Bundan başqa, gün ərzində 2-3 litr maye qəbul edilməlidir. Yeməkdən yarım saat əvvəl su içmək lazımdır, yemək əsnasında və qidalandıqdan dərhal sonra su içilməməlidir.

Sutka ərzində 10-12 saat yatırınsızsa...

Sağlam olmaq üçün ən azı 4-6 saat dərini yuxununu vacibliyi xüsusilə vurğulayırlar. Mütəxəssislərin qənaətinə görə, sağlam insan üçün 4-6 saat yuxu yetərlidir. Əgər insan sutka ərzində 10-12 saat yatırsa, ya-

xud səhər tezdən oyananda özünü tam gümrah hiss etmərsə bu artıq sağlamlıqda olan ciddi problemlərə işarədir. Normal, sağlam, dərini yuxu sağlam olmağın əlamətidir.

Bu saatda idman etməyin...

İnsan orqanizmi saat 06:00-da oyanır. Amin turşuları, hormonlar və şəkərin ifrazı başlayır. Odur ki, saat 6-da oyanmaq faydalıdır, lakin şə-

kər və alkoqoldan uzaq durmaq lazımdır. Ürəyimizin fəaliyyəti isə saat 07:00-da güclənməyə başlayır. Həkimlər bu saatda idman etməməyi və ürəyin yüklənməsinə səbəb olacaq hər hansı fiziki hərəkətə yol verməməyi məsləhət görür.

Yeri gəlmişkən, bu gün Ümumdünya Sağlamlıq Günü kimi qeyd olunur. Bu tarix 1948-ci il aprelin 7-də BMT-nin xüsusi agentliyi kimi yaradılan Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) fəaliyyətə başlaması ilə əlaqədardır. Belə ki, 1950-ci ildən başlayaraq hər il aprelin 7-si Ümumdünya Sağlamlıq Günü ənənəvi olaraq qeyd edilir. Möhz bu gün diqqəti əsas ictimai səhiyyə məsələlərinə yönəltmək üçün qlobal bir imkandır. Məsələn, ÜST-nin Avropa bürosu xüsusi tədbirlər keçirir, eləcə də siyasət-

çilər və digər tərəfdaşlar arasında müzakirələrin aparılmasına şərait yaradır. Eyni zamanda, ÜST-nin prioritet hesab etdiyi sağlamlığı aid qlobal miqyasda vacib əhəmiyyət kəsb edən mövzular müzakirə edilir.

Hər il 13 milyon nəfər...

ÜST-nin hesablamalarına əsasən, qarşısı alınmayan ekoloji səbəblərin yaratdığı xəstəliklərdən hər il dünyada 13 milyon nəfər həyatını itirir. Səhiyyə xidmətlərinin əhatə dairəsinin genişləndirilməsi, xəstəliklərin düzgün müalicəsinin aparılması 2030-cu ilə qədər qarşıda duran əsas məsələlərdən biridir. Uzun və sağlam ömür yaşamağa nail olmaq və sağlamlığın möhkəmləndirilməsi ictimai səhiyyənin qarşısında duran başlıca vəzifələrdən sayılır.

Ümumdünya Sağlamlıq Günü'nün məqsədləri sırasına bir sıra məsələlər daxildir: Sağlamlıq qaydalarına düzgün əməl olunması, səhiyyə məsələlərinin həllində dövlət orqanlarına kömək edilməsi, həkimlərin peşəkarlığının artırılması, düzgün qidalanma, idmanın və düzgün həyat tərzinin təbliği. Bundan başqa, gənclər arasında sağlam vərdəşlərin yayılması, yaşlılara və sağlamlıq imkanları məhdud olanlara güzəştli şəraitin yaradılması, siqaret çəkməyin, alkoqollu içkilər və narkotik vasitələrin zərərli barədə məlumatlandırma da vacib nüanslardan biridir.

Yaşadığımız dövrdə ən böyük problemlərdən biri sağlamlığın vacib ünsürlərinə lazımi diqqət yetirməkdir. Bu baxımdan insan sağlamlığının müdafiəsi üçün hədəfə çevirən mübariz insanlara ehtiyac var. Sağlamlığa gedən yol isə sağlam həyat tərzinə düzgün qidalandıqdan keçir. Gəlin, Ümumdünya Sağlamlıq Günündə sağlam və bərabər dünya üçün birlikdə çalışmaq öhdəliyini üzərimizə götürək. Daim sağlam və gümrah olmağımız diləyi ilə!

Yegənə BAYRAMOVA

Ermənistanın "uğuru"na sevinən Kərimli...

AXCP sədri Əli Kərimli "adı var, özü yox" durumunda olan ptiyasının acınacaqlı vəziyyətindən qayğılanmaq və bundan xəcalət çəkmək əvəzinə, sosial şəbəkə hesabında, eləcə də ayrı-ayrı auditoriyası məhdud olan internet televiziya kanallarında, necə deyərlər, atını dözdə nalla çapır. O elə hey əsası olmayan cəfəngiyyatlar danışır və daha çox da Azərbaycan milli maraqlarını hədəfə alır, yalanlarla ölkəmizin imicinə xələl gətirməyə çalışır, düşmən dəyirmanına su tökür. Təbii ki, o bunları özbaşına etmir. Artıq hər kəsə bəllidir ki, redikül cəmədə yer alanların bir çoxu kimi, Əli Kərimli də Qərbdəki Azərbaycanofob dairələrlə sıx bağlıdır və onlarla koordinasiyalı şəkildə çapalamalar ortaya qoyur. Aldığı tezisləri öz adından səsləndirmək və yaxud paylaşmaq onun bağlı olduğu dairələr qarşısında götürüldüyü öhdəlikdir.

Belə görünür ki, indi AXCP sədrinə "Azərbaycandakı rəngarəng siyasi konfiqurasiyanı qaralamaq, demokratik mühiyyə kölgə salmaq" tapşırığı verilib. Və o da löbbey deyərək

yenidən demokratik cildinə bürünüb. Son günlərdə ölkəmizin siyasi gündəliyində müzakirə olunan "siyasət məhbusu" mövzusunda qabardaraq özünü həbbsə alan jurnalistlərin canıyananı kimi göstərməyə çalışır, onların azadlığa buraxılmasını istəyir. Ona xatırlatmaq istərdik ki, hüquq prinsiplərinin pozulması heç bir halda "demokratiya təzahürü" kimi qəbul edilə bilməz. Bəlli jurnalistlərin həbbsə alınmalarının səbəbləri açıqlanıb. Onlar o halda azadlığa buraxıla bilərlər ki, günahsız olduqlarını, cinayət törətmədiklərini isbatlasınlar. Burada Əli Kərimlinin sinəsinə qablaşma verməsi heç bir önəm daşıyır.

Əli Kərimli iddia edir ki, Ermənistanda siyasi məhbus yoxdur. Bir anlığa bunun doğru olduğunu xəyalinə də olsa təsəvvür edərk. Yəni də AXCP sədrinin sevincəkliyinin motivi başa düşülmür. Görəsən o, düşmən ölkənin "uğuru"nu hansı məntiqdən çıxış edərək alqışlayır?

MÜBARİZ

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM - 0125984955, 0552004544
 “Azərmatbuatıyımı” ASC - 0124411991, 0124404694
 “Soma” MMC - 0125940252, 0503336969
 “Pressinform” MMC - 0703400100, 0504560835
 “Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
 “Qasid” MMC - 0124931406, 0124938343

F.Ş.Ruhid Hüseyinov - 0124349301, 0505357898
 “Türkistan Media Group” MMC – 050 241-48-23
 “Region Press” MMC – 055 316-79-01
 “Ziya LTD” MMC - 0124977696, 0503067744

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
 12 aylıq abunə - 158,40 AZN

“Allahummə vəffir həzzi fihi minən-nəvafil. Və əkrimni fihi bi-ihzaril-məşail. Və qərrib fihi vəsiləti iləykə min beynil-vəsail. Ya mən yəşğəluhu ilhahul-mulihhin”.

Ramazan ayı 28-ci günün duası

“İlahi, bu gün mənə yaxşı əməllərin bəhrəsini bol et! İstəklərimi yerinə yetirməklə mənə kəramət göstər! Sənə yetmək üçün yollar içindən seçdiyim yolu özünə yaxın et! Ey israr edənlərin öz ısrarları ilə məşğul edə bilmədikləri Allah!”

Düzü-düz, ayrını-ayrı deyən jurnal!

Yeganə BAYRAMOVA

1906-cı ilin 7 aprel günü Azərbaycan mətbuatının və mədəniyyətinin tarixinə əlamətdar bir gün kimi yazıldı. Həmin gün “Sizi deyib gəlmişəm, ey mənim müsəlman qardaşlarım” xitabı ilə həqiqətən də, xalqın dərdinə şirik olacaq, onunla bir deyib bir güləcəkdir mətbu orqanın - “Molla Nəsrəddin” jurnalının ilk nömrəsi çapdan çıxdı. “Molla Nəsrəddin” jurnalının Azərbaycan ədəbiyyatı və mətbuatının inkişafında misilsiz rolu var. Bu dövrün satirik ədəbiyyatının C.Məmmədquluzadə, M.Ə.Sabir, Ə.Haqqverdiyev, Ö.F.Nemanzadə, Ə.Nəzmi, Ə.Qəmküsar, M.S.Ordubadı, S.Mümtaz, C.Cabbarlı və başqa nümayəndələri bu jurnalın ətrafında birləşmişdilər. Həmin yazıçıların əksəriyyəti özlərinin yüzrlərlə dəyərliliyini bu jurnalda dərc etdirirdilər.

Jurnal nəinki Azərbaycan miqyasında, hətta, bütün Orta və Yaxın Şərqlə müstəmləkə zülmünə, mütləqiyyət üsulidarəsinə, iqtisadi və mədəni geriliyə, dini fanatizmə qarşı çevrilmiş koskin siyasi satiranın bayrağı kimi tanınırdı. Cəlil Məmmədquluzadə və Əmər Faiq Nemanzadə 1906-cı il fevralın 21-də Tiflis qubernatoruna ərizə ilə müraciət edərək “Molla Nəsrəddin” adlı satirik-yumoristik jurnal çıxarmasına icazə istədi. Bu təşəbbüsü o zaman Qafqazda Rusiyanın digər yerlərində çıxan Azərbaycan, rus və tatar qəzetləri boyundı, bu barədə xəbərlər yayıldı. “İrşad”, “Həyat”, “Tərcüman”, “Vozrojdeniye”, “Kaspi”, “Baku”, “Novoye obzreniye”, “Kavkazskoye ut-

ro”, “Na povorote” qəzetləri “Molla Nəsrəddin”i çıxarmaq təşəbbüsü barədə oxuculara xəbər verdilər. Jurnalın 7 aprel tarixli ilk sayında Mirzə Cəlilin “Molla Nəsrəddin” imzası ilə “Tiflis 7 aprel” sərlövəli baş məqaləsi, “Məcmuə-mizə müştəri olanlara nəsihət”, “Molla Nəsrəddinin teleqramları”, “Bilməli xəbərlər”, “Dəllək”, “Atalar sözü” və digər yazılar, həmçinin 4 müxtəlif karikatura və bir neçə elan dərc olundu. Zamanla üz-üzə dayanan “Molla Nəsrəddin” jurnalının ilk sayının işıq üzü görməsindən çox keçmədi ki, dövrün məarifpərvər, işıqlı ziyalıları onun ətrafına cəm olaraq, yaradıcılıq nümunələri ilə jurnalın fəallıqlarına çevrildilər.

“Molla Nəsrəddin”i zaman özü yaratdı...

Əlbəttə ki, satirik qələmədən qorxub, cildə-cildə düşən şəxslər “Molla Nəsrəddin”in tənqid hədəfinə çevrildilər. Bu jurnal zaman özü yetirdi. Cəlil Məmmədquluzadə “Molla Nəsrəddin”i zaman özü yaratdı, -deyə yazırdı. Obrazlı desək, “Molla Nəsrəddin” xalq ruhundan, folklorundan bəhrələnməklə öz fikrini oxuculara çox gözəl, məharətlə çatdırmaq bacarığına malik idi. Jurnalın re-

118 yaşlı
“Molla Nəsrəddin”...

daktoru sadəcə olaraq söz demək xatirinə qələmə sarılmamışdı. Jurnalın qarşıya qoyduğu problemlərin bəddii və publisistik həllində Cəlil Məmməd-

formalaşmasında müstəsna rol oynadı. Cəmiyyət üçün fəlakət gətirə biləcək şəxslərə kəskin nifrət və qəzəbin ifadə olunması, hər tipin öz xarakterində canlandırılması “Molla Nəsrəddin”çilərin əsas mövzularından idi.

“Molla Nəsrəddin” məktəbi

Qısa bir zaman kəsiyində “Molla Nəsrəddin” məşhur satirik jurnal kimi tanındı. Görkəmli qələm sahiblərinin bir-biri ilə ideya-yaradıcılıq əlaqələri genişləndi. C.Məmmədquluzadənin təbliğ etdiyi demokratizm və azadlıq ideyaları jurnala ümumxalq məhəbbəti, beynəlxalq ələmdə isə nüfuz qazandırdı. Ziyalı gücünə malik olan, nurlu insanları əsərləri bu jurnalın səhifələrində yer alırdı. “Molla Nəsrəddin”çilər Azərbaycanda, eləcə də Yaxın Şərqlə “Molla Nəsrəddin məktəbi” adlı qüdrətli mətbuat məktəbini yaratdılar. “Molla Nəsrəddin”dən sonra “Suri-İs-

mədquluzadənin tutduğu yol, səpdiyi toxum öz bəhrəsini verirdi. Bu baxımdan ki, bu orqan milli şüurun oyanmasında və

rafıl”, “Azərbaycan”, “Nəsimi-şimal” (İran), “Cəm” (Türkiyə), “Uklar”, “Yəşən” (Tataristan), “Toqmaq” (Türkmə-

nistan) və s. jurnallar çap olunaraq beynəlxalq ələmdə mühüm rol oynamağa başladı.

Əldə olunan bütün uğurlara baxmayaraq, Cəlil Məmmədquluzadə irtica və qaragüruhların arasıkəsilməz tənqidinə sinə gərməli oldu. Çar hökuməti onu tez-tez məhkəmə məsuliyyətinə cəlb edib, “Qeyrət” mətbəəsində axtarılar apararaq “Molla Nəsrəddin”in nəşrini dayandırır. 1920-ci ilin iyun ayında Cəlil Məmmədquluzadə ailəsi ilə birlikdə Təbrizə köçmüş, 1921-ci ildə orada “Molla Nəsrəddin”in 8 nömrəsini buraxdırmağa nail olmuşdu. 1922-ci ildə Vətənə qayıdan C.Məmmədquluzadə jurnalın nəşrini davam etdirmişdi. O, böyük bir əməlin daşıyıcısı olduğundan, mübarizəni davam etdirərək, daha qətiyyətlə addımlar atmağa başlayır. Bu nurlu şəxs 1922-ci ildən 1930-cu illərə qədər “Molla Nəsrəddin”i mübariz orqanlardan birinə çevirmək üçün bir nəslə satirik jurnalistika sahəsində işləməyə hazırlaşdırırdı.

25 ildə 748 nömrə...

“Molla Nəsrəddin” Yaxın və Orta Şərqlə, İranda və Türkiyədə ədəbi-ictimai fikrin inqilabi, demokratik hərəkatın güclənməsinə təsir göstərmişdi. Ona görə də “Molla Nəsrəddin” bir məktəb, bir nümunə oldu. Jurnal 1906-1917-ci illərdə Tiflisdə, 1921-ci ildə Təbrizdə, 1922-1931-ci illərdə Bakıda nəşr edilib. 25 il ərzində jurnalın 748 nömrəsi (340-i Tiflisdə, 8-i Təbrizdə, 400-ü Bakıda) çıxdı.

Bu gün “Molla Nəsrəddin” jurnalının 118 yaşını tamam olur. Bu illər ərzində, Cəlil Məmmədquluzadənin yaratdığı məktəbin davamçıları yetişməkdədir. Bir əsrdən artıq yol gələn jurnalın ab-havası, yaradıcısı Cəlil Məmmədquluzadənin ruhu müasir nəsillə bəhəm yaşayır.

Küləyə qalib gəl!

Qeydiyyat məntəqələri:
28 Mallı, Gənclik Mallı, Dəniz Mallı
Qeydiyyat üçün son tarix:
25 aprel
Onlayn qeydiyyat üçün:
www.marathon.az

“Azercell Telekom”un eksklüziv tərəfdaşlığı ilə “Bakı Marafonu 2024” baş tutacaq

May ayının 5-i Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü, “Azercell Telekom” MMC-nin eksklüziv tərəfdaşlığı ilə “Bakı Marafonu - 2024” keçiriləcək. Ölkəmizin idman təqviminin mühüm tədbirlərindən biri olan “Bakı Marafonu” minlərlə idmansevəri bir araya gətirəcək. Dövlət Bayrağı Meydanından dairəvi marşrut üzrə 21 kilometrlik yarışda həm Azərbaycandan, həm də dünyanın fərqli ölkələrindən marafon iştirakçıları “Küləyə qalib gəl”mək uğrunda mübarizə aparacaqlar.

Yarışa qatılmaq üçün Gənclik Mallı,

28 Mallı və Dəniz Mallı-da quraşdırılmış məntəqələrə müraciət etmək, www.marathon.az saytıdan onlayn qeydiyyatdan keçmək olar. Tələbələrə qeydiyyat ödənişsizdir. Qeydiyyat üçün son tarix: 25 aprel.

Qeyd edək ki, “Azercell Telekom” MMC 2017-ci ildən etibarən “Bakı Marafonu”nun baş sponsoru qismində çıxış edir. Bu il də ənənəvi olaraq marafonda “Azercell Telekom” MMC-nin rəhbər heyəti ilə yanaşı, şirkətin əməkdaşları və korporativ abunəçiləri də iştirak edəcək.

“Şahin” hərbi-idman oyunu üzrə respublika birinciliyinin Tərtərdə keçirilən rayon mərhələsinin qalibi müəy-

yənləşib.

AZƏRTAC-ın bölgə müxbiri xəbər verir ki, Tərtər Olimpiya İdman Kompleksində keçirilən yarışda rayonun ümumtəhsil məktəblərini təmsil edən 10 komanda mübarizə aparıb. Əvvəlcə şəhidlərin xatirəsi anılıb, Azərbaycanın Dövlət Himni səsləndirilib.

Çıxış edənlər yarışın keçirilməsinin əsas məqsədinin məktəblərin ordu sıralarında hərbi xid-

ICESCO: İdman inkişafın və sülhün təşviqində ən yaxşı vasitələrdən biridir

Hər il aprelin 6-da dünya ictimaiyyəti İnkişaf və Sülh naminə Beynəlxalq İdman Gününü qeyd edir. Cari ildə qlobal miqyasda icmalar arasında birgə yaşayış dəyərlərinin möhkəmləndirilməsində idman və fiziki fəaliyyətin roluna işıq salmaq məqsədilə bu əlamətdar gün “Sülhsevər və inklüziv cəmiyyətlərin təşviqi üçün idman” devisi altında qeyd olunur.

AZƏRTAC İslam Dünyası Təhsil, Elm və Mədəniyyət Təşkilatının (ICESCO) rəsmi saytına istinadla xəbər verir ki, təşkilat idmanın rolunun artırılmasına sadiqliyini bir daha bəyan edib.

ICESCO-nun müraciətində deyilir: “İdmanı sosial inteqrasiya, inkişaf, birgə yaşayış və sülh dəyərlərinin möhkəmlənməsində katalizator qis-

mində görün təşkilatımız, həmçinin böhranlara tab gətirə bilən inklüziv icmaların qurulması üçün beynəlxalq ictimaiyyəti id-

İSLAMIC WORLD EDUCATIONAL, SCIENTIFIC AND CULTURAL ORGANIZATION
 ORGANISATION DU MONDE ISLAMIQUE POUR L'ÉDUCATION, LES SCIENCES ET LA CULTURE

mandan istifadə etmək istiqamətində səyləri birləşdirməyə çağırır”.

Müraciətdə vurğulanır ki, dialoqun, yaradıcılığın və beynəlxalq əməkdaşlığın təşviqində idmanın təsiri rolunu dərk edən ICESCO, həmçinin İctimai Dəyişiklik üçün İdman adlı təşəbbüsü, İdman Diplomatiyası Proqramını və İdmanda Beynəlxalq Gənclər Könüllüləri Proqramını həyata keçirməyə başlayıb. Bundan əlavə, qadınların idmanda iştirakının artırılmasının vacibliyini müzakirə etmək

və qızları bu sahədə lider olmağa ruhlandırmaq məqsədilə ICESCO-nun İdmanda Qadınlar Forumu təşkil edilib.

Təşkilat diqqətə çatdırıb ki, Rəbatda keçirilən ICESCO marafonunun son iki buraxılışında xüsusi ehtiyacı olan insanlar da daxil olmaqla, hər yaşdan olan mindən çox iştirakçı İslam dünyasında fiziki və ruhi sağlamlığı yaxşılaşdırmaq, firavanlığa nail olmaq məqsədilə idmana sərməyə qoymağın əhəmiyyətini vurğulayıb.

Bundan başqa, ICESCO-nun valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların reabilitasiyası üzrə həyata keçirdiyi futbol proqramı zorakılıqla mübarizə aparmaq və bu qəbildən olan azyaşlılar üçün təhlükəsiz mühit yaratmaq məqsədi daşıyır. Təşkilat hesab edir ki, idmandan istifadə edilməsi sosial bərabərsizliyi aradan qaldırmağa və uşaq hüquqlarını müdafiə etməyə şərait yaradır.

Azərbaycan və Gürcüstan qolf idman növü üzrə əməkdaşlığa başlayır

Azərbaycan və Gürcüstan Qolf Federasiyaları arasında Anlaşma Memorandumu imzalanıb.

Qurumdan AZƏRTAC-a verilən məlumatla görə, imzalama mərasimi hər iki federasiya prezidentinin iştirakı ilə baş tutub.

Qolf sahəsində əməkdaşlığın və irəliləyişin təşviqinə yönəlmiş memorandumun əsas məqsədi idmanın müxtəlif istiqamətləri üzrə təcrübə və bilik mübadiləsinə asanlaşdırmaqdır.

Əməkdaşlığın perspektivləri ilə bağlı danışan Azərbaycan Qolf Federa-

siyasının prezidenti Rauf Xəlilov bunun ölkəmizdə sözügedən idman növünü inkişaf etdirmək üçün irəliləyişə doğru

atılmış mühüm addım olduğunu söyləyib.

Gürcüstan Qolf Federasiyasının prezidenti Zaza Mikadze qarşılıqlı hörmət ruhunu inkişaf etdirərək, regionda bu idmanın standartlarını yüksəltməyi qarşıya məqsəd qoyduqlarını vurğulayıb.

Qeyd edək ki, imzalanma mərasimində Azərbaycan Qolf Federasiyasının vitse-prezidenti Anar Əzimov, baş katib Leyla Abbasova, Gürcüstan Qolf Federasiyasının vitse-prezidenti Andro Şilakadze və baş katibi Mişa Dzdadzama da iştirak ediblər.

“Şahin” hərbi-idman oyununun Tərtər rayonu üzrə qalibi müəyyənləşib

mətə hazırlanması, gənclərin vətənpərvərlik, milli qürur və milli ləyaqət ruhunda tərbiyə olunması, onların mədəni-psixoloji və hərbi-fiziki hazırlığının təmin edilməsi olduğunu bildiriblər.

Sonra komandalar estafet və fiziki hazırlıq mərhələləri üzrə yarışlarda qüvvələrini sınayıblar.

Rayon birinciliyinin qalibi olan Seydimli kənd tam orta məktəbinin komandası, eyni zamanda, zona yarım-

şında iştirak etmək hüququ qazanıb.

Sonrakı yerləri Ələsgərli kənd, Tərtər şəhər 5 və 2 saylı tam orta məktəblərinin komandaları tutublar. Qalib komandalara diplomlar təqdim olunub.

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası
Baş redaktor:
Aqlış HƏSƏNOĞLU

www.yeniazerbaycan.com
mail@yeniazerbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000, Üzeyir Hacıbəyli - 66
Telefonlar:
598-37-76, 498-82-21
498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisensiya: N-B-317
Tiraj: 5600
Səhifə: 740
“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayonu filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 1500486601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələnilib və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilib.

Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur.
Məsul nəvbətçi:
Yeganə Bayramova